

Projekt

z dnia 12 grudnia 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR IX/ /2024
RADY GMINY MICHAŁOWICE**

z dnia 19 grudnia 2024 r.

**w sprawie zatwierdzenia "Strategii rozwoju edukacji w Gminie
Michałowice na lata 2024-2030"**

Na podstawie art. 18 ust.1 w związku z art.7 ust.1 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572) Rada Gminy Michałowice uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Strategię rozwoju edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024 - 2030" stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Michałowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr IX/ /2024
Rady Gminy Michałowice
z dnia 19 grudnia 2024 r.

Opracowanie:

Strategia Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice została przygotowana zgodnie z Umową zawartą w dniu 11 września 2023 roku w sprawie opracowania „*Strategii Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024-2030*” pomiędzy Gminą Michałowice a Akademią Humanitas. Dokument jest spójny ze Strategią Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030¹, Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego „Powiat Krakowski 2030”² oraz Strategią Metropolii Krakowskiej 2030³.

Strategia Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice: (dalej zwana Strategią) jest dokumentem podrzędnym, wyznaczającym priorytety rozwoju edukacji w Gminie w długiej perspektywie czasowej. Realizacja Strategii odbywa się przez opracowanie, wdrażanie, podejmowanie działań zgodnych z harmonogramem uwzględniającym główne cele strategiczne i operacyjne Gminy Michałowice w zakresie rozwoju edukacji w przyjętym horyzoncie czasowym. Na potrzeby niniejszej Strategii analizie poddano dane wtórne wewnętrzne (pochodzące z Urzędu Gminy Michałowice oraz z Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach) i zewnętrzne (pozyskane ze źródeł regionalnych, krajowych, zagranicznych, np. dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny (GUS), inne instytucje administracyjne, naukowe, gospodarcze, biznesowe).

Dokument Strategii został przedłożony na Sesji Rady Gminy Michałowice.

¹ Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030, [https://www.michalowice.malopolska.pl/pro_michalowice/zasoby/files/strategia-rozwoju-Gminy-michalowice-na-lata-2021-2030\(2\).pdf](https://www.michalowice.malopolska.pl/pro_michalowice/zasoby/files/strategia-rozwoju-Gminy-michalowice-na-lata-2021-2030(2).pdf) (dostęp: 11.03.2024).

² Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego, file:///C:/Users/bo%C5%BCena.drabek/Downloads/Projekt_Strategii_Rozwoju_Powiatu_Krakowskiego_Powiat_Krakowski_2030.pdf, (dostęp: 21.05.2024).

³ Strategia Metropolia Krakowska 2030, <https://metropoliakrakowska.pl/metropolia/publikacje/strategia-metropolia-krakowska-2030> (dostęp: 11.05.2024).

SPIS TREŚCI

1.	Strategiczne założenia rozwoju Gminy Michałowice z obszaru edukacji na lata 2021-2030	4
2.	Cel opracowania	7
3.	Zakres i zasięg opracowania	7
4.	Metodologia i przebieg badań.....	8
4.1.	Badania fokusowe.....	10
4.2.	Sondaż diagnostyczny.....	12
4.3.	Analiza SWOT.....	20
5.	Diagnoza społeczna, gospodarcza i przestrzenna w edukacji w latach 2019-2023.....	22
5.1.	Wnioski z diagnozy obszar społeczny, gospodarczy i przestrzenny w edukacji.....	22
6.	Wizja i misja Gminy Michałowice w zakresie rozwoju edukacji na lata 2024-2030.....	37
7.	Cele strategiczne i operacyjne Gminy Michałowice w zakresie rozwoju edukacji w przyjętym horyzoncie czasowym.....	37
8.	Monitoring i ewaluacja realizacji Strategii Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024-2030	47
9.	Spis wykresów i tabel	65

1. Strategiczne założenia rozwoju Gminy Michałowice z obszaru edukacji na lata 2021-2030

Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym przedstawiającym założenia związane z rozwojem Gminy Michałowice w latach 2021-2030. W ramach Strategii Rozwoju Gminy Michałowice do 2030 roku zaplanowano i podjęto następujące działania rozwojowe z obszaru edukacji⁴:

- dostosowanie infrastruktury edukacyjno-wychowawczej dla najmłodszych dzieci, poprzez budowę publicznych placówek oświatowych wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej adekwatnej do realnych potrzeb mieszkańców Gminy w tym zakresie;
- dostosowanie placówek oświatowych edukacyjnych do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez likwidację barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych, i innych miejscach użyteczności publicznej;
- opracowanie kompleksowego programu wsparcia doradczego dla rodzin i dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej, poprzez organizację poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- stworzenie na terenie Gminy jeszcze lepszych warunków do uczenia się przez całe życie oraz wzrost udziału osób dorosłych w edukacji, poprzez:
 - organizację miejsc integracji i rozwoju społecznego, szczególnie dzieci i młodzieży oraz osób w wieku senioralnym, najbardziej narażonych na zaniedbania, osamotnienie, wykluczenie;
 - rozwój oferty kształcenia ustawicznego.
- intensyfikacja działalności kulturalnej i społecznej rozpoznawalnych w regionie organizacji pozarządowych, poprzez tworzenie miejsc i warunków do spotkań, społecznej integracji (szczególnie ludności lokalnej z napływową), aktywizacji na rzecz pielęgnowania lokalnych wartości, tradycji, historii i kultury miejsca;
- ochrony środowiska, poprzez opracowanie i wdrożenie programu edukacji ekologicznej oraz programu działań zapobiegających i ograniczających wytwarzanie i składowanie odpadów, także promowanie wykorzystywania odpadów jako zasobów.

Aby sprostać tym wyzwaniom edukacja potrzebuje zmiany jakościowej, której składowe zostały przedstawione w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”. Zdaniem

⁴ Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030, op. cit., (dostęp: 20.05.2024).

zespołu eksperckiego obecnie funkcjonujący model edukacji oparty o przekazywanie wiedzy i jej odtwarzanie nie przystaje do współczesnych wyzwań. Konieczność zmiany w edukacji leży więc w transformacji szkół w obszarze: dydaktycznym, kompetencyjnym, psychologiczno-wychowawczym, organizacyjnym i infrastrukturalnym. Priorytetem jest także wsparcie i doskonalenie systemu edukacji przedszkolnej, aby lepiej przygotował dzieci do globalnych wyzwań trzeciej dekady XXI wieku. Edukacja szkolna i przedszkolna będzie miała na celu wyposażyć uczniów i dzieci w kompetencje uniwersalne, rozumiane przez pryzmat „dynamicznej kombinacji wiedzy, umiejętności i postaw” będących nierozłącznym elementem sprawnie funkcjonującego społeczeństwa. Kompetencje uniwersalne obejmują szeroki zakres umiejętności i postaw takich jak: kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, w tym umiejętność krytycznego myślenia i skutecznego komunikowania się; umiejętność uczenia się i świadomość znaczenia edukacji ustawicznej; umiejętność pracy w zespole oraz adaptacji do zmian; kompetencje: proinnowacyjne i kreatywne, ekonomiczno-finansowe, w zakresie przedsiębiorczości, obywatelskie, w zakresie świadomości przestrzennej i środowiskowej oraz w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej. W kształtowaniu tych umiejętności i postaw istotne znaczenie ma nie tylko edukacja szkolna, ale także ambitna i atrakcyjna oferta czasu wolnego. Efektywna edukacja pozaformalna powinna być oparta na współpracy z różnymi podmiotami, w tym instytucjami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami i instytucjami kultury. W celu poprawy jakości edukacji konieczne jest również wzmocnienie systemu doskonalenia kwalifikacji nauczycieli na wszystkich poziomach kształcenia. Należy stworzyć skuteczne zachęty dla nauczycieli do korzystania z ofert aktualizacji wiedzy oraz podnoszenia kwalifikacji⁵. Priorytetem jest rozwój kompetencji metodyczno-cyfrowych nauczycieli. Umiejętność korzystania z programów komputerowych, zdolność do korzystania z platform e-learningowych, aplikacji edukacyjnych, narzędzi do tworzenia treści multimedialnych, takich jak: podcasty, shortsy, interaktywne quizy, ale również umiejętność zastosowania różnych modeli uczenia się: *flipped classroom*, *blended learning*, *gamifikacja* to wyzwania nauczyciela uszytego na miarę XXI wieku.

Wśród priorytetów Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” znajdziemy silną potrzebę wzmocnienia jakości oferty edukacyjnej szkół branżowych. Kluczowym elementem poprawy jakości kształcenia branżowego jest zacieśnienie współpracy między

⁵ Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, op. cit., (dostęp: 11.03.2024).

szkołami a pracodawcami. Praktyczne kształcenie w miejscu pracy, realizowane w systemie dualnym, jest szczególnie efektywnym modelem, który umożliwia uczniom zdobycie realnych doświadczeń zawodowych. Ciągłe kształcenie i edukację ustawiczną będą miały zapewnić nowoczesne Centra Kompetencji Zawodowych.

Z punktu widzenia Strategii Rozwoju Powiatu Krakowskiego „Powiat Krakowski 2030”, wyraźnym wyzwaniem w edukacji do 2030 roku jest⁶:

- zatrzymanie młodych osób w powiecie krakowskim, stworzenie dla nich odpowiednich warunków do rozwoju i edukacji;
- zapewnienie pracowni warsztatowych w placówkach edukacyjnych, systematyczna poprawa jakości placówek oświatowych edukacyjnych;
- rozbudowa sieci placówek oświatowych edukacyjnych w otoczeniu i sąsiedztwie powiatu krakowskiego;
- wsparcie działań edukacyjnych w zakresie aktywności społecznej dla mieszkańców gmin powiatu krakowskiego;
- zwiększenie oferty edukacyjnej dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- pozyskanie nauczycieli zawodów, wynikające ze starzenia się kadry edukacyjnej.

W ramach Strategii Metropolii Krakowskiej 2030 zaplanowano i podjęto następujące działania rozwojowe z obszaru edukacji:⁷

- Twórcze relacje pracowników oświaty i sprawna organizacja edukacji;
- Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy;
- Dostępna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca edukacji.

⁶ Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego, , op. cit., (dostęp: 21.05.2024).

⁷ Strategia Metropolia Krakowska 2030, <https://metropoliakrakowska.pl/metropolia/publikacje/strategia-metropolia-krakowska-2030> (dostęp: 11.05.2024).

2. Cel opracowania

Celem opracowania *Strategii Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024-2030* jest wyznaczenie priorytetów i kierunków rozwoju edukacji w Gminie Michałowice w perspektywie najbliższych sześciu lat. Strategia ma na celu zapewnienie harmonijnego rozwoju systemu edukacji poprzez dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do zmieniających się potrzeb demograficznych, poprawę jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji, co obejmuje m.in. rozwój kompetencji cyfrowych oraz wsparcie dla nauczycieli w procesie doskonalenia zawodowego, wspieranie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, poprzez zapewnienie im odpowiednich warunków do nauki i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.

3. Zakres i zasięg opracowania

Strategia Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024-2030 uwzględnia specyficzne potrzeby edukacyjne lokalnej społeczności, dostosowując działania do demograficznych, społecznych i gospodarczych uwarunkowań Gminy Michałowice. Strategia jest dokumentem długoterminowym, zakładającym realizację celów strategicznych i operacyjnych w określonym horyzoncie czasowym.

4. Metodologia i przebieg badań

Za punkt wyjścia w opracowaniu Strategii Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024-2030 przyjęto wytyczne prowadzenia polityk rozwojowych na szczeblach wyższych. Nadrzędne dokumenty strategiczne oraz akty prawne, które uwzględniono w niniejszym dokumencie to:

- Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030;
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”;
- Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego „Powiat Krakowski 2030”;
- Strategią Metropolii Krakowskiej 2030;
- Ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. 2024 poz. 721);
- Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2024 poz. 737);
- Ustawy z dnia 27 października 2017r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. 2024 poz. 754);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2024 poz. 731);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2023 poz. 1798).

Strategia została przygotowana w modelu ekspercko-partycypacyjnym. Wyniki prac nad diagnozą sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w edukacji zostały przedstawione i omówione na podstawie danych uzyskanych w badaniach ilościowych i jakościowych. W obszarze badań jakościowych wykorzystano: *Individual In-depth Interview (IDI)* – indywidualny wywiad pogłębiony wśród przedstawicieli władz Gminy i dyrektorów wybranych placówek oświatowych, *Focus Group Interview (FGI)* – zogniskowany wywiad grupowy z interesariuszami lokalnego systemu oświaty oraz *Strengths Weaknesses Opportunities Threats* – jakościową technikę oceny zagrożeń i szans. W przypadku badań ilościowych zaimplementowano narzędzie kwestionariusza ankiety. Ankietę przeprowadzono wśród rodziców, nauczycieli, dyrektorów i pracowników placówek oświatowych w Gminie Michałowice. Poza danymi ilościowymi i jakościowymi uzyskanymi na potrzeby niniejszej Strategii analizie poddano dane wtórne wewnętrzne (pochodzące z Urzędu Gminy Michałowice oraz z Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach) i zewnętrzne (pozyskane

ze źródeł regionalnych, krajowych, zagranicznych, np. dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny (GUS), inne instytucje administracyjne, naukowe, gospodarcze.

Charakterystyka grupy docelowej

Badania fokusowe

Sesje fokusowe odbyły się pomiędzy 7 marca 2024 roku a 25 kwietnia 2024 roku. Objęły wywiady z reprezentantami 6 grup interesariuszy lokalnego systemu oświaty: z uczniami, przedstawicielami organizacji pozarządowych (NGO), nauczycielami, dyrektorami szkół i placówek oświatowych, rodzicami uczniów oraz pracownikami administracji i obsługi szkół. W wywiadach uczestniczyło ponad 30 respondentów. Wywiady zrealizowano w formule stacjonarnej (na miejscu, w siedzibie urzędu Gminy), jak również w formule zdalnej, z wykorzystaniem aplikacji do wideokonferencji ClickMeeting.

Sondaż diagnostyczny

– Kwestionariusz ankiety dla nauczycieli, dyrektorów, pracowników administracji i obsługi placówek oświatowych w Gminie Michałowice

W ankiecie przeprowadzonej w marcu 2024 roku wzięło udział 46 respondentów. Z 46 respondentów aż 44 to kobiety, co stanowi 95,7 proc. badanej grupy. 73,9 proc. zamieszkuje obszar wiejski; 13 proc. miasto na prawach powiatu; 10,9 proc. gminę wiejsko-miejską, a 2,2 proc. – miasto. Aż 27 respondentów (58,7 proc.) pracuje w szkole podstawowej w Gminie Michałowice, 17 respondentów (37 proc.) – w przedszkolu publicznym, 2 respondentów (2,2 proc.) – w oddziale przedszkolnym. Największa liczba respondentów – 97,8 proc. posiada wykształcenie wyższe. Dominującą grupą wśród respondentów stanowili nauczyciele dyplomowani – 43,5 proc. Drugą najliczniejszą grupą byli nauczyciele wychowawcy, którzy stanowią 34,8 proc. respondentów (16 osób). Nauczyciele mianowani stanowili 15,2 proc. respondentów (7 osób). Tylko 4,3 proc. respondentów to dyrektorzy szkół lub przedszkoli (2 osoby), a zaledwie 2,2 proc. to zastępcy dyrektorów (1 osoba). Wśród badanych znalazł się także nauczyciel początkujący (2,2 proc. – 1 osoba), pedagogzy i psychologzy szkolni (6,5 proc. – 3 osoby), kierownik biblioteki (2,2 proc. – 1 osoba) i fizjoterapeuta (2,2 proc. – 1 osoba).

– **Kwestionariusz ankiety dla rodziców dzieci uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Michałowice**

W ankiecie przeprowadzonej w marcu 2024 roku wzięło udział 138 respondentów. Z 138 respondentów aż 129 to kobiety, co stanowi 93,5 proc. badanej grupy. W ankiecie wzięło udział 9 mężczyzn (6,5 proc.). 91,2 proc. ankietowanych zamieszkuje obszar wiejski; 6,5 proc. gminę wiejsko-miejską; 2,3 proc. miasto na prawach powiatu. Największa liczba respondentów – 93,3 proc. posiada wykształcenie wyższe. Następnie rodzice ze średnim wykształceniem – 8,7 proc. oraz 2,9 proc. z wykształceniem średnim branżowym; 1,4 proc. z wykształceniem zasadniczym branżowym; 2,2 proc. z wykształceniem zasadniczym zawodowym; 0,7 proc. z wykształceniem podstawowym; 0,7 proc. ze stopniem doktora, doktora habilitowanego lub profesora.

– **Kwestionariusz ankiety dla rodziców dzieci uczęszczających do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w Gminie Michałowice**

W ankiecie przeprowadzonej w marcu 2024 roku wzięło udział 72 respondentów. Z 72 respondentów aż 67 to kobiety, co stanowi 93,1 proc. badanej grupy. W ankiecie wzięło udział 5 mężczyzn (6,9 proc.). 91,7 proc. ankietowanych zamieszkuje obszar wiejski; 6,9 proc. gminę wiejsko-miejską; 1,4 proc. miasto na prawach powiatu. Największa liczba respondentów – 76,7 proc. posiada wykształcenie wyższe. Następnie rodzice ze średnim wykształceniem – 15,1 proc. oraz 5,5 proc., wykształcenie zasadnicze zawodowe; 1,4 proc., wykształcenie zasadnicze branżowe; 1,4 proc., wykształcenie średnie branżowe.

4.1. Badania fokusowe

Założenia i przebieg badań

Zogniskowany wywiad grupowy (badanie fokusowe FGI - *Focus Group Interview*) to dyskusja prowadzona przez moderatora w grupie celowo dobranych osób, skoncentrowana wokół określonego tematu bądź kilku tematów. Dla potrzeb opracowania strategii rozwoju oświaty w Gminie Michałowice zrealizowano badanie fokusowe poświęcone zagadnieniom:

- celów, zasad i instrumentów lokalnej polityki edukacyjnej oraz jej efektywności w percepcji interesariuszy gminnego systemu oświaty;

- wartości oferty edukacyjnej Gminy, w tym oferty zajęć dodatkowych oraz oferty dla uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych;
- bezpieczeństwa uczniów w szkołach i placówkach, dla których Gmina jest organem prowadzącym;
- bazy materialnej szkół i placówek oświatowych.

Wnioski z badania fokusowego

We wszystkich grupach badanych jako zasadniczy problem i wyzwanie lokalnej polityki oświatowej wskazywano **niską jakość bazy materialnej części szkół i placówek oświatowych, dla których Gmina jest organem prowadzącym**. Badani dostrzegają duże dysproporcje w poziomie (wyposażeniu, estetyce, stanie technicznym, funkcjonalności) infrastruktury pomiędzy gminnymi szkołami, zwracając uwagę, że niektóre szkoły i placówki spełniają wszystkie wymogi i oczekiwania w zakresie jakości bazy, natomiast inne dalece odbiegają od standardów i wymagają zasadniczych i pilnych zmian modernizacyjnych. Najsilniej ww. problem akcentowali badani z grupy uczniów i rodziców uczniów.

Innym istotnym problemem lokalnej polityki oświatowej, na który zwracali uwagę badani ze wszystkich grup (najczęściej: uczniowie, rodzice i nauczyciele) jest **niedostateczna oferta szkół i placówek oświatowych Gminy w zakresie bezpłatnych zajęć dodatkowych dla uczniów**. Uczestnicy wywiadów fokusowych podkreślali, że w ich ocenie brakuje zajęć dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży, a propozycje szkół i placówek oświatowych są standardowe, nie posiadają cech oryginalnych i innowacyjnych. Oferowane zajęcia – z pewnymi wyjątkami - niczym się nie wyróżniają i nie zawsze odpowiadają rzeczywistym potrzebom lokalnym. Ankietowani dostrzegają oraz doceniają ciekawą i atrakcyjną ofertę zajęć artystycznych (np. chór, orkiestra Wieniawa, zajęcia z rytmiki), ale jednocześnie zwracają uwagę na brak zajęć o tematyce nowych technologii, ubogą ofertę kół zainteresowań, zajęć językowych i sportowych.

Ankietowani (ze wszystkich grup poza pracownikami administracji i obsługi) dostrzegają potrzebę **zwiększenia w szkołach i placówkach dostępności do psychologów, pedagogów i logopedów**. Liczba specjalistów z tych dziedzin jest, w ich ocenie, dalece nieadekwatna do rzeczywistych potrzeb lokalnych. Ankietowani dostrzegają, że wśród uczniów wyraźnie rośnie (z roku na rok) zapotrzebowanie na stałą pomoc psychologiczną, jak również pomoc innych specjalistów udzielających wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

Uczestnicy badania fokusowego zwracają uwagę na **brak dostatecznie skutecznych, systemowych działań Gminy w zakresie poprawy poziomu bezpieczeństwa uczniów w szkołach i placówkach**. Postulują zwrócenie większej uwagi na ten problem i traktowanie go priorytetowo. Akcentują konieczność organizacji stałych, cyklicznych zajęć uwrażliwiających młodzież na problem hejtu czy zagrożeń w Internecie, uzależnień behawioralnych (np. hazard, uzależnienia od gier komputerowych), jak również – o czym już była mowa – zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej dla osób borykających się z trudnościami w nauce czy problemami natury psychicznej bądź emocjonalnej. Badani (z grupy uczniów i rodziców) domagają się również podjęcia przez gminę zdecydowanych działań mających na celu zapobieganie problemowi przemocy rówieśniczej w szkołach, który – ich zdaniem – staje się coraz wyraźniej dostrzegalny i przybiera na sile, co determinuje konieczność podjęcia natychmiastowych działań, zwłaszcza prewencyjnych.

W ocenie badanych **gminna polityka oświatowa jest uspołeczniona, a mieszkańcy są włączani w procesy decyzyjne odnoszące się do zarządzania edukacją**. Silną stroną lokalnej polityki oświatowej jest otwartość organu prowadzącego na dialog z mieszkańcami, autonomia decyzyjna dyrektorów szkół i placówek oświatowych oraz atmosfera (życzliwość, zrozumienie) we wzajemnych relacjach pomiędzy organem prowadzącym a interesariuszami gminnego systemu oświaty.

4.2. Sondaż diagnostyczny

Założenia i przebieg badań

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony przez Akademię Humanitas we współpracy z Gminą Michałowice ma na celu wsparcie w opracowaniu Strategii Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024-2030. **Celem badania było zebranie opinii rodziców, dyrektorów, nauczycieli, pracowników administracji i obsługi na temat funkcjonowania placówek oświatowych w Gminie Michałowice, aby lepiej zrozumieć potrzeby edukacyjne, ocenić bieżące działania oraz określić obszary wymagające wsparcia i rozwoju**. Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem 3 kwestionariuszy ankiety:

- Kwestionariusz ankiety dla nauczycieli, dyrektorów, pracowników administracji i obsługi składał się z 36 pytań zamkniętych, 3 pytań otwartych oraz metryczki;
- Kwestionariusz ankiety dla rodziców uczniów szkół podstawowych składał się z 32 pytań zamkniętych oraz metryczki;

- Kwestionariusz ankiety dla rodziców dzieci przedszkola/oddziałów przedszkolnych składał się z 27 pytań zamkniętych oraz metryczki.

Pytania oscylowały w obszarze: form komunikacji i współpracy między rodzicami a placówkami oświaty, oceny wpływu nauczycieli i rodziców na funkcjonowanie placówek oświatowych, organizacji wydarzeń, programów edukacyjnych, wsparcia dla uczniów, podejmowanej współpracy ze społecznością lokalną i innymi organizacjami, dostępności i rodzaju zajęć dodatkowych oferowanych przez placówki oświatowe, realizacji programów profilaktycznych i wsparcia psychologicznego, oceny dostępności i adekwatności wsparcia dla dzieci i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, pomocy dla dzieci i uczniów w trudnej sytuacji materialnej, zachowania dzieci i uczniów w zakresie zdrowia psychicznego, bezpieczeństwa i edukacji, stanu i jakości wyposażenia dydaktycznego, sanitarnego i technologicznego placówek oświatowych, oceny bezpieczeństwa i warunków nauki, preferowanych form doskonalenia zawodowego nauczycieli, tematyki interesujących obszarów edukacyjnych i wychowawczych, jak również oceny funkcjonowania przedszkoli i szkół działających na terenie Gminy.

Wyniki i wnioski z badania sondażowego

Zdecydowana większość respondentów (93,5 proc.) preferuje bezpośredni kontakt z dyrektorem szkoły lub przedszkola jako sposób przekazywania swoich opinii i spostrzeżeń na temat placówki, w której pracuje. Pracownicy rzadziej korzystają z kontaktu z wójtem (13 proc.) i kuratorem oświaty (6,5 proc.). Niewielka część respondentów (2,2 proc.) uważa, że ich opinie nie są brane pod uwagę, dlatego ich nie przekazują. **Wskazuje to na potrzebę poprawy kultury organizacyjnej szkoły/przedszkola jako placówki oświatowej.** Stworzenie środowiska, w którym wszyscy pracownicy czują się słuchani i doceniani, może przyczynić się do lepszego funkcjonowania placówki i zadowolenia pracowników. Ponad 82 proc. rodziców uczniów szkół podstawowych i 88 proc. rodziców dzieci przedszkolnych podkreśla, że uczestniczy w życiu placówki, do której uczęszcza dziecko. **W ocenie rodziców najbardziej preferowanym sposobem przekazywania opinii jest bezpośredni kontakt z nauczycielem lub wychowawcą.** W przypadku szkół podstawowych z tej formy kontaktu korzysta ponad 90 proc. respondentów, a w przedszkolach/oddziałach przedszkolnych ponad 93,2 proc. Świadczy to o silnym przywiązaniu rodziców do bezpośredniego kontaktu z nauczycielem/wychowawcą celem omówienia kwestii lub sugestii wychowawczych/dydaktycznych z osobami najbliższymi

związanymi z edukacją ich dzieci. Drugim najpopularniejszym sposobem komunikacji jest kontakt mailowy lub za pośrednictwem aplikacji i mediów społecznościowych. W szkołach podstawowych korzysta z tej formy 74,8 proc. badanych rodziców, a w przedszkolach - 47,9 proc. Zdaniem rodziców używanie technologii cyfrowych ułatwia szybki i efektywny przekaz informacji, co jest istotne w dzisiejszym, szybkim tempie życia. Niezależnie od miejsca i czasu rodzice łatwo i szybko podejmują kontakt się z kadrą pedagogiczną. **Tradycyjne metody komunikacji, takie jak: zebrania rady rodziców, obserwacja czy inne formy bezpośredniego kontaktu są zdecydowanie mniej popularne.** W szkołach jedynie 0,7 proc. badanych rodziców wskazało na obserwację, zebrania rady rodziców, jako formy przekazywania opinii. W przedszkolach te tradycyjne formy są również mało wykorzystywane. Respondenci są podzieleni w ocenie swojego wpływu na funkcjonowanie placówki. Zarówno 45,7 proc. pracowników oświaty uważa, że mają duży wpływ, jak i 45,7 proc. ocenia, że mają mały wpływ na funkcjonowanie swojej placówki. W ocenie rodziców dzieci przedszkolnych ich wpływ na funkcjonowanie placówki jest niewielki (16 proc.). Ponad 50 proc. badanych rodziców dzieci i uczniów placówek oświatowych uważa, że ich wpływ na funkcjonowanie placówki jest mały. To pokazuje, że **percepcja wpływu pracowników i rodziców jest zróżnicowana. Warto, aby placówki oświatowe dążyły do wzmocnienia poczucia wpływu wśród wszystkich pracowników i rodziców, promując większą transparentność i zaangażowanie w procesy decyzyjne.**

Ponad połowa wszystkich grup badanych potwierdza, że nauczyciele i pracownicy placówek oświatowych są otwarci na opinie rodziców. Łącznie ponad 80 proc. badanych ma pozytywne zdanie o otwartości placówek oświatowych na ich opinie. Na pytanie: *jakie działania podejmuje przedszkole/oddział przedszkolny/szkoła na rzecz rozwoju placówki* **ponad 97 proc. nauczycieli (skrót) wskazała, że najczęściej podejmowanym działaniem ze strony placówek oświatowych jest organizacja imprez, uroczystości i wycieczek. Wspólne planowanie procesu wychowawczo-dydaktycznego stanowi odpowiedź 93,5 proc. tej grupy respondentów oraz organizacja pomocy dzieciom potrzebującym wsparcia (93,5 proc.).** Istotną częścią działań rozwojowych placówek oświatowych są spotkania z osobami ze środowiska lokalnego (69,6 proc.), a także prowadzenie warsztatów dla rodziców (32,6 proc.) oraz organizacja zajęć otwartych (39, proc.). **Wspólne planowanie procesu wychowawczo-dydaktycznego stanowi odpowiedź 21 proc. rodziców uczniów szkół podstawowych i 29,2 proc. rodziców dzieci przedszkola.** Na pytanie *w jakich imprezach i działaniach organizowanych przez środowisko lokalne uczestniczy*

przedszkole/oddział przedszkolny/szkoła? nauczyciele wskazali następujące odpowiedzi: zajęcia biblioteczne, Jarmark Świąteczny, pikniki rodzinne, kiermasze, uroczystości patriotyczne, projekcje filmów, spotkania np. w ramach ogólnopolskiej akcji promującej czytanie, współpraca z Biblioteką Publiczną w Michałowicach, udział w konkursach organizowanych przez gminę i GOPS, udział w konkursach międzyszkolnych w gminie, udział w akcjach dobroczynnych i charytatywnych, spotkanie z OSP, wolontariat - pomoc potrzebującym w gminie, organizacja wydarzeń dla rodziców i dziadków, Młodzieżowa Rada Gminy, współpraca z stowarzyszeniem KGW „Pod Kwitnącą Jabłonią”, współpraca ze stowarzyszeniem „Pola Nadziei”, Dzień Rodziny, Dzień Dziecka, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Seniora, dożynki, Środowiskowy Dzień Matki w Zastowie, Działania organizowane przez KGW Pełne Pasji w Więclawicach Starych, Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach, Straż pożarna w Więclawicach Starych, dekoracje na święta kościoła. Wśród korzyści dla przedszkola/oddziału przedszkolnego/szkoły wynikających ze wzajemnej współpracy z podmiotami i osobami działającymi w środowisku ta grupa badawcza wymieniła: zainteresowanie dzieci czytelnictwem, literaturą dziecięcą, nowe horyzonty, poznanie innych zawodów, integracja ze społeczeństwem lokalnym, dobry wizerunek placówki, atrakcyjniejsze realizowanie zadań dydaktycznych, wychowawczych szkoły, zbiórka środków finansowych na rzecz szkoły, rozwijanie zainteresowań uczniów, promocja uczniów w lokalnej społeczności, uatrakcyjnienie zajęć w szkole, rozwijanie społecznego rozwoju ucznia, uwrażliwienie na pomoc potrzebującym, integracja, wymiana doświadczeń, zdobycie funduszy na doposażenie placówki, udział dzieci w konkursach/przeglądach/turniejach. Wszyscy ankietowani zgodzili się, że działania podejmowane przez przedszkole/oddział przedszkolny/szkołę mają wpływ na kształtowanie wizerunku placówki w środowisku lokalnym.

Zdaniem nauczycieli przedszkole/oddział przedszkolny/szkoła rozpoznaje potrzeby i możliwości ucznia. Rodzice dzieci przedszkolnych zauważają znaczące zmiany w postępach edukacyjno-wychowawczych swojego dziecka od momentu rozpoczęcia edukacji przedszkolnej. **Ponadto (86 proc.) otrzymuje informację zwrotną, o tym jak funkcjonuje ich dziecko w przedszkolu/oddziale przedszkolnym. 75 proc. tej grupy respondentów jest zadowolona ze sposobu informowania o postępach i trudnościach w rozwoju dziecka.**

Ponad 97 proc. badanych nauczycieli potwierdza, że w ubiegłym roku szkolnym ich uczniowie uczęszczali na dodatkowe zajęcia. Aż 95 proc. tej grupy respondentów podkreśliło,

że przedszkole/oddział przedszkolny/szkoła zapewniła uczniowi dostęp do zajęć dodatkowych. **Najpopularniejszym rodzajem zajęć dodatkowych są zajęcia sportowe, oferowane przez 84,8 proc. placówek oświatowych.** Dużo placówek oświatowych oferuje zajęcia taneczne (60,9 proc.) oraz tematyczne kółka zainteresowań (65,2 proc.). Zajęcia z zakresu języków obcych są dostępne w 41,3 proc. placówek oświatowych. Zajęcia z programowania realizowane są w 30,4 proc. placówkach. Niektóre rodzaje zajęć, takie jak: kółka szachowe, chóry szkolne, zajęcia plastyczne, fizyczne, chemiczne czy pomoc uczniom mającym trudności, są mniej popularne. Ponad 55 proc. tej grupy respondentów wskazało, że zajęcia, które zapewniła placówka oświatowa odbywały się odpłatnie. Badanie wśród rodziców uczniów szkół podstawowych potwierdza (69,2 proc.), że szkoła zapewniła dostęp do zajęć dodatkowych, podczas gdy 24,8 proc. odpowiedziało, że szkoła tego nie robiła. Ponad 80 proc. tej grupy respondentów wskazuje, że ich dzieci uczęszczały na dodatkowe zajęcia w ubiegłym roku szkolnym. Jest to znacznie wyższy odsetek niż w przedszkolach, co może sugerować większą ofertę zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych. Najczęściej oferowanymi zajęciami w przedszkolach zdaniem rodziców były zajęcia taneczne (54,8 proc.), sportowe (51,6 proc.) oraz zajęcia z języków obcych (46,8 proc.). Mniej popularne były tematyczne kółka zainteresowań (25,8 proc.) oraz zajęcia programistyczne (3,2 proc.). Najpopularniejsze zajęcia dodatkowe w szkołach podstawowych to zajęcia sportowe (59,3 proc.), zajęcia tematyczne (38,1 proc.) oraz taneczne (23,7 proc.). Zajęcia z języków obcych są również często oferowane (17,8 proc.). **Większość rodziców dzieci przedszkolnych (79,7 proc.) i rodziców uczniów szkół podstawowych (63,9 proc.) potwierdza, że zajęcia dodatkowe w przedszkolu odbywały się odpłatnie (jako dodatkowa forma), co wskazuje na potrzebę finansowania dodatkowych aktywności przez rodziców.** Zdaniem nauczycieli (34,8 proc.) uczniowie uczęszczają na dodatkowe korepetycje lub nie mają na ten temat wiedzy. Prawie połowa tej grupy badanych (40 proc.) uważa, że **uczniowie korzystają z korepetycji, ponieważ rodzice uznali, że dziecku jest potrzebne takie wsparcie**, tylko 9 proc. uważa, że uczeń poprosił rodziców o taką formę współpracy. Badani zwrócili również uwagę na brak cierpliwości ze strony rodziców lub brak czasu by dopilnować dziecko w nauce, stąd pomoc w formie korepetycji (2,2 proc.). Głównym powodem korzystania z korepetycji, zdaniem badanych są: trudności z motywacją do samodzielnej nauki w domu (30,4 proc.), pomoc uczniowi w uzyskaniu jeszcze lepszych wyników w nauce (26,1 proc.), trudności w nauce (19,6 proc.), potrzeba poprawy słabych ocen (17,4 proc.). Warto podkreślić, że większość tej grupy respondentów wskazała, że tylko pojedyncze osoby (uczniowie) lub mniejszość uczniów bierze udział w zawodach lub w konkursach. Z kolei

rodzice uczniów szkół podstawowych potwierdzają, że ich dzieci (62,5 proc.) korzystają z korepetycji. Ponad 65 proc. uważa, że najczęstszym powodem korzystania z korepetycji było zasugerowanie przez szkołę podstawową, że dziecko powinno z nich skorzystać. To pokazuje, że szkoły aktywnie rekomendują dodatkową pomoc edukacyjną dla uczniów. W niektórych przypadkach to samo dziecko poprosiło o taką formę wsparcia (9 proc.). Mniej częste powody to: decyzja rodziców, chęć nadążenia za materiałem czy przygotowanie do egzaminów. Każdy z tych powodów miał pojedyncze odpowiedzi.

Szkoły/placówki oświatowe zapewniają uczniom możliwość korzystania z programów profilaktycznych (zdaniem 80,4 proc. nauczycieli). Ponad 17 proc. badanych nie potrafiło odpowiedzieć na pytanie czy w placówce oświatowej, w której pracuje, w ogóle są realizowane programy profilaktyczne. Dostępność programów profilaktycznych w szkołach jest kluczowa dla wsparcia uczniów, jednak istnieje potrzeba lepszego informowania pracowników o tych programach, aby mogli je skutecznie wykorzystać i wspierać uczniów w ich edukacyjnym i społecznym rozwoju. **Ponad 60 proc. grupy respondentów (nauczycieli) podkreśla potrzebę wprowadzenia nowych programów profilaktycznych w obszarze: profilaktyki wad postawy, zdrowia psychicznego, otyłości wśród dzieci, zdrowego stylu życia, uzależnień wśród dzieci, ekologii, aktywności fizycznej, nowoczesnych technologii, nauki rozpoznawania i umiejętności radzenia sobie z emocjami.** Ponadto 58 proc. rodziców uczniów szkół podstawowych i 59 proc. rodziców dzieci przedszkolnych jest zainteresowanych braniem udziału w programach profilaktycznych/kursach lub szkoleniach organizowanych przez szkołę.

Obecnie placówki oświatowe w Gminie Michałowice realizują zajęcia z zakresu psychologicznego i społecznego funkcjonowania. W dużej mierze są to zajęcia realizowane z obszaru: kształtowania umiejętności rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, radzenia sobie z emocjami, trening umiejętności społecznych, zajęcia integracyjne dla dzieci uchodźców. **W badanych placówkach oświatowych zapewnia się również wsparcie pedagoga, psychologa, logopedy oraz psychologa specjalnego.** Z badań wynika, że wzrasta potrzeba zapewnienia wsparcia ze strony: terapeuty pedagogicznego oraz pielęgniarki. Obecnie w każdej szkole funkcjonuje gabinet profilaktyki zdrowotnej oraz na mocy stosownego porozumienia zapewnia się profilaktykę stomatologiczną. **Ponad 60 proc. badanych nauczycieli uważa, że wsparcie, z którego może skorzystać uczeń szkoły jest wystarczające. Ten wynik potwierdzają także rodzice dzieci (57 proc.) i uczniów (42 proc.). To niższy odsetek niż w przypadku nauczycieli i rodziców dzieci, co**

może wskazywać na większe potrzeby uczniów w zakresie indywidualnej pomocy i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. Oprócz dostępności, kluczowa jest jakość oferowanego wsparcia. Powinno ono być skuteczne i odpowiednio dostosowane do realiów i problemów uczniów.

Wszyscy badani są zgodni, że dobrostan psychiczny dziecka odgrywa ważną rolę w procesie wychowania przedszkolnego i szkolnego. Wpływa on nie tylko na samopoczucie dzieci, ale również na ich zdolność do nauki, rozwijania umiejętności społecznych i ogólnego rozwoju. **Niepokojące dane przedstawia opinia nauczycieli, pracowników oraz rodziców uczniów na temat skali agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży. Z badań jednoznacznie wynika, że 80 proc. nauczycieli i 75 proc. rodziców uczniów spotkało się z przejawami agresji w swoich placówkach. Przejawy agresji obejmują różne formy, takie jak: fizyczna przemoc, wulgaryzmy, przezwiska, szantaż czy wykluczenie społeczne.** To alarmująca statystyka, wskazująca, że przemoc w szkołach jest powszechnym problemem, wymagającym pilnej interwencji. Grupa badanych nauczycieli zwróciła także uwagę, że **większość uczniów nadmiernie korzysta z telefonów /laptopów, pali papierosy (e-papierosy) i spożywa alkohol.** Ich zdaniem uczniowie są nadmiernie zaangażowani w korzystanie z telefonów i laptopów. Może to prowadzić do problemów związanych z uzależnieniem od technologii, zaburzeniami snu, a także negatywnymi konsekwencjami w sferze społecznej i emocjonalnej. Palenie papierosów (w tym e-papierosów) i spożywanie alkoholu przez uczniów jest sygnałem poważnych problemów związanych z zarządzaniem stresem, presją rówieśniczą i możliwymi brakiem alternatywnych form spędzania czasu.

Preferencje badanych nauczycieli i pracowników oświaty dotyczące form doskonalenia zawodowego są zróżnicowane. Najbardziej preferowaną formą doskonalenia zawodowego wśród badanych są szkolenia online, które wybiera 78,3 proc. Warsztaty (63 proc.) i szkolenia stacjonarne (52,2 proc.) również cieszą się dużą popularnością. Inne popularne formy to kursy kwalifikacyjne (41,3 proc.), studia podyplomowe (32,6 proc.) oraz konferencje (28,3 proc.). **W obszarze wychowania badani najczęściej są zainteresowani tematyką: motywowania uczniów do nauki, pracy z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze, wychowania do wartości i kształtowanie postaw, współpracy z rodzicami, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole, pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W obszarze dydaktyki: nowoczesnymi metodami nauczania i uczenia się, innowacjami pedagogicznymi, metodami pracy z uczniem ze specyficznymi**

trudnościami w nauce, rozwojem osobistym i awansem zawodowym nauczyciela. Warto podkreślić, że w ocenie nauczycieli i pracowników przedszkole/oddział przedszkolny/szkoła udziela wsparcia dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych. **Zdecydowana większość badanych rodziców dzieci (63 proc.) i rodziców uczniów (44 proc.) nie ma wiedzy na ten temat a 10 proc. (rodziców dzieci) i 23 proc. (rodziców uczniów) stwierdza, że wsparcie w tym zakresie przez placówkę nie jest udzielane.** Może to wskazywać na niedostateczną komunikację pomiędzy placówkami a rodzicami lub brak widoczności i wyraźnego zaznaczenia działań wspierających. Wsparcie dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych odnosi się do różnorodnych działań i strategii stosowanych w placówkach oświatowych. Celem jest zapewnienie, że dzieci, które mają różnorodne wyzwania i trudności w nauce, mogą osiągnąć sukces. Wsparcie dzieci i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych może przybierać różne formy w zależności od indywidualnych potrzeb.

Ocenie przez nauczycieli i rodziców podlegała również kwestia wyposażenia/środków dydaktycznych oraz umiędzynarodowienie placówek oświatowych. Nauczyciele, pracownicy administracyjni i obsługa oraz rodzice ocenili przedszkole/oddział przedszkolny/szkołę pod względem wyposażenia/środków dydaktycznych: dostatecznie lub dobrze. Istotnym elementem był aspekt umiędzynarodowienia placówki. Zdaniem rodziców, szkoła podstawowa nie oferuje dziecku wyjazdów zagranicznych w ramach programu: **Erasmus+ dla szkół, Młodzież w działaniu, Europa bez granic** lub nie mają wiedzy na temat programów. Tylko dwie osoby wskazały, że jego dziecko brało udział i skorzystało z wyjazdu w ramach programu Erasmus+ dla szkół. Niski poziom uczestnictwa w programach międzynarodowych może wynikać z braku informacji wśród rodziców. **Zdaniem rodziców wśród powodów nieskorzystania z oferty jest: jej brak w placówce, choroba przewlekła dziecka np. cukrzyca typu 1, brak wiedzy na ten temat, brak informacji ze strony placówki.** Szkoły mogłyby rozważyć bardziej aktywną promocję tych możliwości oraz edukację rodziców na temat korzyści wynikających z uczestnictwa w takich programach. Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Długosza w Raciborowicach była beneficjentem programu Erasmus+ i otrzymała dofinansowanie w wysokości 28 410 Euro na realizację projektu Sharing European Treasure (SET) w latach 2019-2021. Szkoły partnerskie projektu to: Włochy (I.C. Sant'Elia-Commenda), Rumunia (Scoala Gimnazial nr 1 Marsani), Turcja (Turkan Dereli Ilkokulu), Hiszpania (Escola La Renaixence) i Francja (Ogec Ets Catholiques Prives Mixtes). W 2020 roku Gmina Michałowice przystąpiła do realizacji

projektu pn. „Agenci zmian klimatycznych” w ramach programu „Erasmus+” w latach 2020-2022. Realizatorem projektu była Szkoła Podstawowa w Więclawicach Starych. Wartość projektu stanowiła równowartość 30 221,00 Euro. Program został przerwany ze względu na wycofanie się partnera międzynarodowego.

4.3. Analiza SWOT

Tabela 1. Analiza SWOT z obszaru edukacji w ocenie Gminy Michałowice

Mocne strony	Słabe strony
– Racjonalna sieć szkół i przedszkoli (tylko 3 szkoły, za to większe i nie generują wysokich kosztów stałych; – Inwestycje kubaturowe: nowo utworzone Przedszkole Publiczne w Michałowicach, planowana rozbudowa Szkoły Podstawowej w Michałowicach, planowana budowa przedszkola publicznego w Więclawicach Starych; – Obszerne tereny wokół placówek oświatowych dające możliwości zagospodarowania, możliwość rozbudowy placówek oświatowych; – Dobra lokalizacja placówek oświatowych edukacyjnych (dobrze zorganizowany i opracowany system transportu uczniów do szkoły, dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna na terenie Gminy); – Atrakcyjność oferty edukacyjnej w Gminie (duże zainteresowanie rodziców spoza Gminy zapisaniem swoich dzieci do szkół podstawowych w Gminie Michałowice); – Bogata infrastruktura zewnętrzna placówek oświatowych (boiska sportowe, place zabaw); – Bogata infrastruktura wewnętrzna placówek oświatowych (wyposażenie sal komputerowych (poszerzona rzeczywistość, sprzęt komputerowy); – Realizacja wielu projektów edukacyjnych dofinansowanych ze środków zewnętrznych; – Stosowanie różnorodnych, aktywnych metod pracy z uczniami, organizowanie lekcji terenowych w formie wycieczek (wykorzystanie edukacji STEAM w SP w Więclawicach Starych); – Stale doposażanie szkół w ramach projektów i programów (Podnoszenie kompetencji kluczowych	– Za mała powierzchnia szkoły w stosunku do liczby uczniów, za mała powierzchnia sal (SPW, SPM); – Brak dobrej infrastruktury związanej z zapewnieniem posiłków w szkole i w przedszkolu; – Infrastruktura techniczna szkół wymaga pilnej modernizacji, ze względu na wiek budynków i ich eksploatację; – Brak dostępności szkół do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i brak możliwości dostosowania budynków do tych wymogów; – Niechęć przedszkoli niepublicznych do przejścia na warunki przedszkola „złotówkowego”, w 2024 roku podpisana pierwsza umowa na 115 miejsc; – Konieczność rozbudowy, modernizacji sal gimnastycznych; – Nieadekwatne możliwości budżetowe szkół do skali potrzeb remontowych oraz wydatków na pomoce dydaktyczne i wyposażenie; – Mała ilość pomocy dydaktycznych w salach edukacji wczesnoszkolnej; – Brak pokoju wyciszenia dla uczniów z SPE; – Niepełne wykorzystanie możliwości edukacyjnych oferowanych przez Laboratoria Przyszłości z powodu braku kompetencji i umiejętności kadry pedagogicznej; – Duże zainteresowanie udziałem dzieci w zajęciach świetlicowych, brak przestrzeni w szkole na realizację zajęć świetlicowych; – Niewystarczająca oferta bezpłatnych, dodatkowych zajęć dla dzieci (kół zainteresowań), małe zainteresowanie pracowników prowadzeniem takich zajęć;

uczniów w Gminie Michałowice, Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II, Laboratoria Przyszłości, Małopolska Tarcza Kryzysowa, Małopolska Tarcza Humanitarna); – Rozwijanie uzdolnień uczniów. Laureaci w konkursach szkolnych, międzyszkolnych; – Dobre wyniki w egzaminach ósmoklasistów – Prowadzenie innowacji pedagogicznych; – Wsparcie specjalistów na terenie szkoły (logopeda, psycholog, pedagog specjalny, rehabilitant); – Większość nauczycieli posiada wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym; – Doświadczona kadra nauczycielska – większość nauczycieli dyplomowanych; – Pracownicy administracji i obsługi chętnie podnoszą swoje kwalifikacje, nabywają nowe umiejętności w szkoleniach; – Dobra współpraca placówek oświatowych z innymi jednostkami gminnymi: Centrum Obsługi Edukacji, Centrum Kultury i Promocji, Biblioteką Publiczną Gminy Michałowice, GOPS Michałowice, Strażą Gminną a także Policją, Specjalistyczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną Powiatu Krakowskiego; – Współpraca z fundacjami, organizacjami, uczelniami, w tym udział w licznych akcjach charytatywnych. Prężnie działający wolontariat; – Stały kontakt z rodzicami przez dziennik elektroniczny; – Umowy z uczelniami w zakresie praktyk zawodowych dla pedagogów wchodzących na rynek pracy.	– Obecność pielęgniarki szkolnej 1-2 razy w tygodniu; – Niedostateczne wspomaganie uczniów zdolnych (pomoc jest tylko dla słabszych by wyrównać poziom); – Niewystarczająca ilość godzin logopedy, psychologa szkolnego (zajęcia logopedy co dwa tygodnie 45minut); – Brak na terenie Gminy instytucji świadczących bezpłatną pomoc psychologiczno-pedagogiczną poza szkołą; – Długi czas oczekiwania rodziców i uczniów na konsultacje w Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Powiatu Krakowskiego; – Brak w szkołach osoby odpowiedzialnej za projekty i pozyskiwanie funduszy; – Duża ilość nauczycieli w wieku emerytalnym, co stanowi obciążenie dla budżetu, a w niedługiej przyszłości sporo wakatów, co w obecnym czasie jest dużym kłopotem; – Trudna współpraca nauczycieli w wieku przedemerytalnym z obecną młodzieżą (wypalenie zawodowe oraz brak chęci do wdrażania nowych standardów nauczania); – Słaba jakość komunikacji na linii nauczyciele-rodzice (brak kompetencji w zakresie komunikacji).
Szanse	Zagrożenia
– Utrzymujące się korzystne trendy demograficzne, wzrost liczby młodych małżeństw posiadających dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, skutkujące rozwojem infrastruktury oświatowej; – Napływ ludności skutkujący większymi dochodami Gminy; – Nowa perspektywa finansowa w obszarze środków unijnych, dzięki którym można będzie przeznaczyć większą pulę funduszy na rozwój oświaty;	– Obniżenie statusu nauczyciela (finansowego i społecznego); – Pogłębiająca się tendencja „starzenia się” nauczycieli – zmniejszony dopływ młodej kadry; – Pogłębiające się różnice w poziomie wynagrodzenia pracowników administracji i obsługi między sektorem publicznym a prywatnym; – Brak środków na zatrudnienie wysoko wykwalifikowanej kadry w obszarze pozyskiwania i rozliczania projektów dofinansowanych z UE;

– Pozyskanie funduszy zewnętrznych np. z KPO na dostosowanie szkół do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i spełnienie tym samym wymaganych standardów; – Zaangażowanie nowych instytucji do współpracy, np. MCDN w Krakowie, wspólne przedsięwzięcia realizowane z sektorem NGO, uczelniami wyższymi; – Dalszy rozwój sieci komunikacji publicznej zarówno w obrębie Gminy jak i komunikacji z Krakowem, skutkujący likwidacją problemów z dowozem uczniów do szkół obwodowych; – Aktywizacja Rady Senioralnej do uczestnictwa w życiu szkoły/przedszkola; – Wzrost aktywności uczniów klas 7-8 i uczniów szkół ponadpodstawowych skupionych wokół inicjatywy Młodzi Radni; – Zwiększenie zaangażowania rodziców w życie szkoły; – Wzrost aktywności nauczycieli i zaangażowania w pracę zespołów przedmiotowych samokształceniowych, prowadzenie zajęć otwartych; – Zatrudnienie osoby lub powołanie komórki specjalizującej się w pozyskiwaniu i rozliczaniu projektów unijnych co przełoży się na większą ich dostępność dla szkół; – Wdrożenie rozwiązań pozwalających przyjmować dzieci spoza Gminy, szansą na utrzymanie liczebności i ilości oddziałów i zatrudnienia; – Zmiana mentalności i kompetencji zarządczych dyrektorów, w tym zmiana systemu motywowania nauczycieli w niektórych szkołach.	– Brak efektywnych mechanizmów motywowania nauczycieli przekładających się na jakość pracy szkoły we wszystkich jej obszarach; – Oczekiwania rodziców nieadekwatne do możliwości organizacyjnych szkoły publicznej / przedszkola samorządowego; – Brak wiary rodziców w efektywność systemu edukacji; – Ocenianie szkół li tylko przez pryzmat wyników egzaminów zewnętrznych; – Ocenianie jakości edukacji przez pryzmat wyposażenia placówki; – Zróżnicowanie ekonomiczne rodzin zamieszkujących tereny Gminy; – Narastanie zachowań niebezpiecznych, agresywnych, autoagresywnych wśród dzieci i młodzieży wynikające z wpływu komunikatorów, z braku przestrzeni w szkołach; – Wykluczenie Gminy z dostępu do projektów dofinansowanych ze środków UE ze względu na brak dostępności budynków szkolnych dla osób z niepełnosprawnościami.
--	---

Źródło: Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

5. Diagnoza społeczna, gospodarcza i przestrzenna w edukacji w latach 2019-2023

5.1. Wnioski z diagnozy obszar społeczny, gospodarczy i przestrzenny w edukacji

Michałowice to Gmina wiejska, o powierzchni 51,1 km², co stanowi 4.2 proc. powierzchni powiatu krakowskiego i 0.3 proc. powierzchni województwa małopolskiego. Gmina liczy 13 299 mieszkańców, z czego 49.7 proc. stanowią kobiety, a 50.3 proc. mężczyźni. W latach 2021-2023 liczba mieszkańców wzrosła o 3.29 proc. Średni wiek mieszkańców Gminy w

2023 roku wynosił 37,7 lat. Wiek ten jest niższy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego (41,2 lat) oraz całej Polski (42,1 lat). Średni wiek kobiet wynosił 39 lat, a mężczyzn 36,4 lat⁸. **Gmina Michałowice ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 11. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,84 na 1000 mieszkańców Gminy Michałowice. W 2022 roku urodziło się w gminie Michałowice 99 dzieci, w tym 46.5 proc. kobiet i 53.5 proc. mężczyzn. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0.87 i jest porównywalny do średniej dla województwa małopolskiego oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Od 2020 roku saldo migracji w gminie Michałowice systematycznie wzrasta. W 2020 roku odnotowano najniższe saldo migracji (117 osób), natomiast w kolejnych latach liczba ta znacząco rosła do 245 osób w 2021 roku i 255 osób w 2022 roku. Wzrost salda migracji w latach 2021 i 2022 może sugerować rosnącą atrakcyjność Gminy Michałowice jako miejsca zamieszkania. Może to być wynikiem polepszającej się infrastruktury, dostępności usług, atrakcyjnych warunków życia czy też migracji z większych miast na obszary podmiejskie. Rosnące saldo migracji wskazuje na potrzebę odpowiedniego planowania i rozwoju infrastruktury, także w obszarze edukacji, dlatego od 2021 roku Gmina Michałowice systematycznie realizuje cele strategiczne *Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030*⁹.**

Wzrost liczby mieszkańców we wszystkich grupach wiekowych (przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej) wskazuje na równomierny rozwój demograficzny w gminie Michałowice. Liczba osób w wieku produkcyjnym (zdolnych do pracy) wzrosła z 7079 w 2019 roku do 8464 w 2022 roku. Sugeruje to, że **Gmina przyciąga osoby w wieku pracującym, co może świadczyć o atrakcyjności rynku pracy i warunków życia.** Stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Michałowice jest niższa niż średnia dla województwa małopolskiego oraz kraju. W 2022 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 1.9 proc. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie w 2023 roku równała się – 4.4 proc. **Gmina Michałowice stwarza dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, co przyciąga inwestorów i przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy. Według stanu na koniec 2022 roku aktywni zawodowo mieszkańcy Gminy pracowali w sektorze: rolniczym, usługowym i przemysłowym.** W latach 2019-2023 liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wahała się od 128 do 151. W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie

⁸ Polska w liczbach, https://www.polskawliczbach.pl/Gmina_Michalowice_malopolskie (dostęp: 29.05.2024).

⁹ Gmina Michałowice, Raport o stanie Gminy 2022, www.michalowice.malopolska.pl, (dostęp: 21.05.2024).

brutto w gminie Michałowice wynosiło 6385,62 zł, co odpowiada 95.2 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Michałowice 743 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 182 pracujących przyjeżdża do pracy spoza Gminy¹⁰.

Analiza danych dotyczących wykształcenia i demografii mieszkańców Gminy Michałowice wykazuje, że 3129 mieszkańców jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), z czego 1436 to kobiety, a 1691 to mężczyźni. Największa grupa dzieci i młodzieży mieści się w przedziale wiekowym 7-12 lat, stanowiąc 30.9 proc. populacji w wieku potencjalnej nauki¹¹.

W ewidencji ludności Urzędu Gminy Michałowice, w 2022 roku zameldowanych na terenie Gminy Michałowice było 2183 dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat. **Największą liczbę dzieci stanowią dzieci w wieku 6 lat (164 dzieci) oraz 8 lat (158 dzieci).** Najmniej liczną grupą są dzieci w wieku 17 lat (110 dzieci). Analiza tych danych jest kluczowa dla podejmowania świadomych decyzji w zakresie planowania i rozwoju lokalnych usług oświatowych oraz innych usług publicznych dedykowanych młodzieży¹². **Znacząca liczba dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (3-8 lat) wskazuje na potrzebę zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc w przedszkolach i szkołach podstawowych. Gmina Michałowice jest organem prowadzącym dla trzech szkół:**

- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Michałowicach;
- Szkoły Podstawowej im. ks. Jana Długosza w Raciborowicach;
- Szkoły Podstawowej im. św. Królowej Jadwigi w Więclawicach Starych.

W lipcu 2022 roku rozpoczęło swoją działalność pierwsze przedszkole publiczne, powołane Uchwałą Nr L/415/2022 Rady Gminy Michałowice z dnia 7 lipca 2022 r. w sprawie utworzenia *Przedszkola Publicznego w Michałowicach*, dla którego organem prowadzącym jest Gmina Michałowice. Ponadto w ewidencji niepublicznych szkół i placówek oświatowych widnieje łącznie 6 przedszkoli niepublicznych, wszystkie dotowane w wysokości 75% tzw. podstawowej kwoty dotacji (PKD)¹³.

¹⁰ Polska w liczbach, https://www.polskawliczbach.pl/Gmina_Michalowice_malopolskie (dostęp: 29.05.2024).

¹¹ Ibidem.

¹² Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w gminie Michałowice w roku szkolnym 2022-2023, Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

¹³ Ibidem.

W roku szkolnym 2023/2024 do¹⁴:

- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Michałowicach uczęszczało 575 uczniów w 28 oddziałach;
 - w tym 44 uczniów w 2 oddziałach przedszkolnych;
- Szkoły Podstawowej im. ks. Jana Długosza w Raciborowicach uczęszczało 385 uczniów w 19 oddziałach;
 - w tym 90 uczniów w 4 oddziałach przedszkolnych;
- Szkoły Podstawowej im. św. Królowej Jadwigi w Więclawicach Starych uczęszczało 393 uczniów w 20 oddziałach;
 - w tym 95 uczniów w 4 oddziałach przedszkolnych;
- Przedszkola Publicznego w Michałowicach uczęszczało 197 dzieci w 8 oddziałach;

Publiczne Przedszkole w Michałowicach jest obecnie największą placówką oświatową pod względem liczby dzieci i oddziałów. Procentowy udział dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych i Przedszkola Publicznego w stosunku do wszystkich dzieci tj. 426 równa się¹⁵:

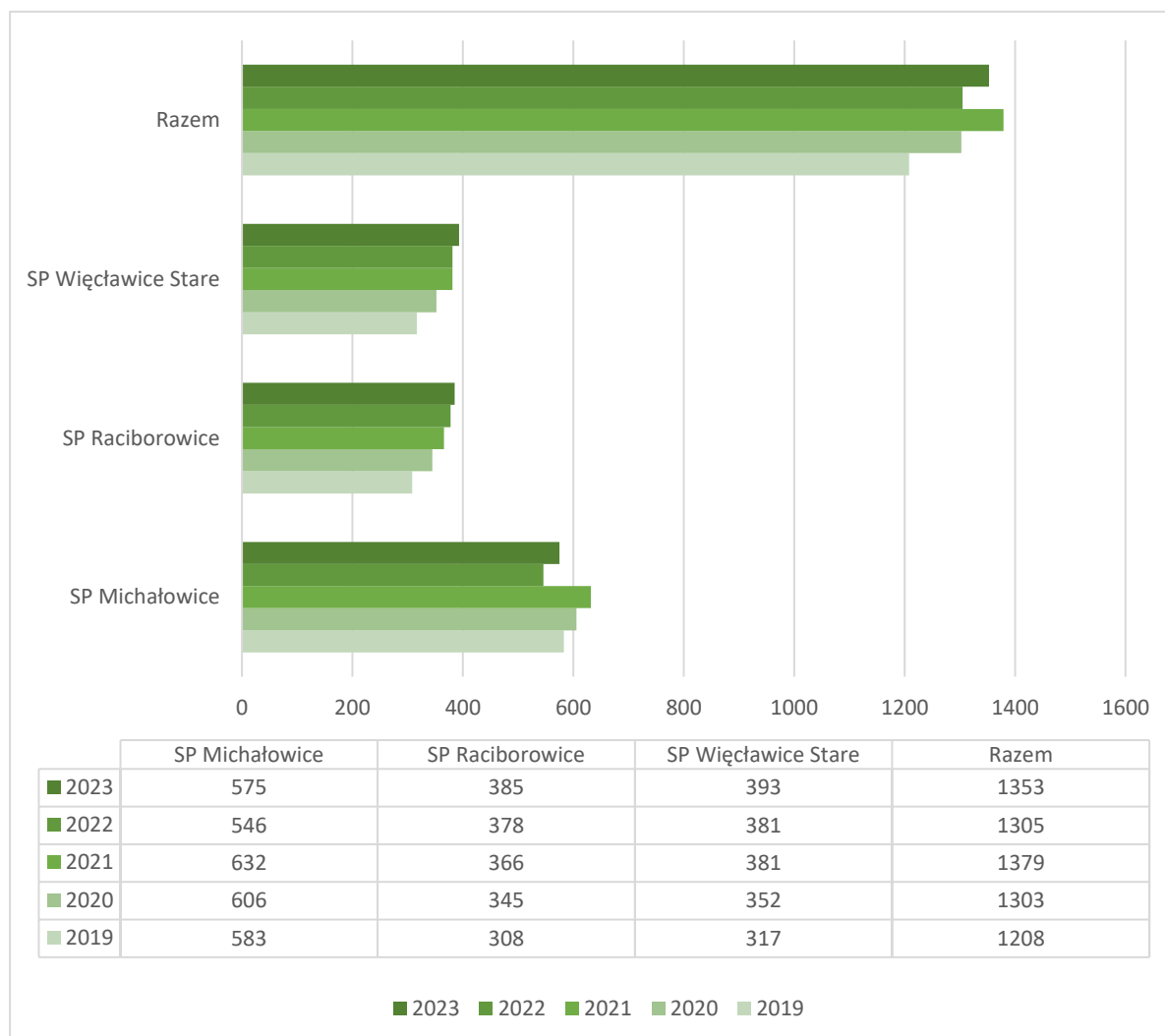
- Przedszkole Publiczne w Michałowicach: 46,24 proc.
- Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej im Jana Pawła II w Michałowicach: 10,32 proc.
- Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej im ks. Jana Długosza w Raciborowicach: 21,12 proc.
- Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej im Św. Królowej Jadwigi w Więclawicach Starych: 22,30 proc.

Przedszkole Publiczne w Michałowicach ma średnio 24.63 dzieci na oddział, co jest wyższą wartością w porównaniu do innych placówek oświatowych w gminie. W oddziałach przedszkolnych w Szkole Podstawowej im Jana Pawła II w Michałowicach przypada - 22 dzieci na oddział, w oddziałach przedszkolnych w Szkole Podstawowej im ks. Jana Długosza w Raciborowicach - 22.5 dzieci na oddział, w oddziałach przedszkolnych w Szkole Podstawowej im Św. Królowej Jadwigi w Więclawicach Starych – 23,75 dzieci na oddział.

¹⁴ Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

¹⁵ *Ibidem.*

Wykres 1. Liczba dzieci i uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych oraz oddziałach przedszkolnych w latach 2019-2023

Źródło: Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

Dokonując analizy zmiany w liczbie uczniów w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych na terenie Gminy Michałowice w latach 2019-2024 należy wskazać, że w każdej ze szkół **nie nastąpiła jednoznaczna tendencja wzrostowa lub spadkowa liczby uczniów**. Tylko w 2022 roku odnotowano spadek uczniów o 86 do roku poprzedzającego w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Michałowicach. Zmniejszenie liczby dzieci w jednostce spowodowane było utworzeniem Przedszkola Publicznego w Michałowicach, do którego uczęszczało wówczas 195 dzieci w 8 oddziałach. Szkoły Podstawowe oraz oddziały przedszkolne w latach 2019-2023 zachowują stosunkowo stabilną liczbę uczniów i oddziałów. Jest to wynikiem stabilnej sytuacji demograficznej oraz skutecznej strategii utrzymania liczby uczniów na stałym poziomie w wyniku rekrutacji.

Tabela 2. Ewidencja przedszkoli niepublicznych w roku szkolnym 2023/2024

Lp.	Nazwa przedszkola niepublicznego
1.	Niepubliczne Przedszkole „Promyczek”
2.	Niepubliczne Przedszkole Archidiecezji Krakowskiej „Caritas”
3.	Niepubliczne Przedszkole „Kubusiowa Dolina”
4.	Niepubliczne Przedszkole „Morska Kraina”
5.	Niepubliczne Przedszkole „Be Happy”
6.	Przedszkole FAIR PLAY w Michałowicach

Źródło: Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

Według Systemu Informacji Oświatowej w roku szkolnym 2022/2023 do przedszkoli niepublicznych uczęszczało 207 dzieci. Największą ilość miejsc dla dzieci zapewniło Niepubliczne Przedszkole „Promyczek” – 125 (41 dzieci przyjętych), Niepubliczne Przedszkole Archidiecezji Krakowskiej „Caritas” – 60 (57 dzieci przyjętych), Niepubliczne Przedszkole „Morska Kraina” – 52 (42 dzieci przyjętych), Niepubliczne Przedszkole „Kubusiowa Dolina” – 40 (39 dzieci przyjętych), Niepubliczne Przedszkole „Be Happy” – 35 (28 dzieci przyjętych)¹⁶. **W 2024 roku podstawowa kwota dotacji (PKD) dla przedszkoli niepublicznych w Gminie Michałowice wynosi 11 940,93 zł rocznie na jedno dziecko, co przekłada się na 995,08 zł miesięcznie.** Ta kwota została ogłoszona przez Wójta Gminy Michałowice w styczniu 2024 roku¹⁷.

W przypadku dzieci, które zamieszkują Gminę Michałowice a uczęszczają do przedszkoli w innych Gminach – Gmina Michałowice refunduje tym gminom dotacje wypłacane przedszkolom na dzieci z Gminy Michałowice. Analogicznie – Gmina Michałowice otrzymuje refundację za dzieci z innych gmin, które uczęszczają do przedszkoli niepublicznych na terenie Gminy Michałowice. Przepisy prawa zobowiązują Gminy do dokonywania wzajemnych rozliczeń kosztów wychowania przedszkolnego. **W okresie od września 2022 roku do sierpnia 2023 roku Gmina Michałowice¹⁸:**

- przekazała przedszkolom niepublicznym działającym na terenie Gminy Michałowice dotacje na wychowanie przedszkolne w łącznej wysokości 2 346 978,59 zł;

¹⁶ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w gminie Michałowice w roku szkolnym 2022-2023, op. cit.

¹⁷ Gmina Michałowice, <https://www.michalowice.malopolska.pl/aktualnosci/wojt-Gminy-michalowice-oglasza-otwarty-konkurs-ofert-na-realizacje-zadania-publicznego,news-2917> (dostęp: 02.06.2024).

¹⁸ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w gminie Michałowice w roku szkolnym 2022-2023, op. cit.

- zrefundowała innym gminom koszty wychowania przedszkolnego za dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Michałowice a uczęszczające do przedszkoli na terenie tych gmin w łącznej wysokości 1 773 427,02 zł;
- otrzymała refundację od innych gmin za dzieci zamieszkałe na terenie tych gmin a uczęszczające do przedszkoli niepublicznych na terenie Gminy Michałowice w łącznej wysokości 756 855,67 zł.

Tabela 3. Ewidencja żłobków niesamorządowych w roku szkolnym 2023/2024

Lp.	Nazwa żłobka niesamorządowego
1.	<i>Niepubliczny Żłobek Morska Kraina</i>
2.	<i>Niepubliczny Żłobek Sportowo Językowy FAIR PLAY</i>
3.	<i>Niepubliczny Żłobek w Michałowicach „Dolina Muminków”</i>

Źródło: <https://empatia.mpips.gov.pl/dla-swiadczeniobiorcow/rodzina/d3/rejestr-zlobkow-i-klubow>

(dostęp: 05.06.2024).

Do 2017 roku na terenie Gminy funkcjonował jeden żłobek - Niepubliczny Żłobek „Dolina Muminków” w Michałowicach. W 2018 roku powstała kolejna placówka - Niepubliczny Żłobek „Morska Kraina” w Kozierowie, natomiast w 2023 roku został założony Niepubliczny Żłobek Sportowo Językowy FAIR PLAY. Od 2023 roku liczba miejsc jest stała i wynosi maksymalnie 96 przyjęć¹⁹:

- Niepubliczny Żłobek Morska Kraina – 32 miejsca (32 dzieci zapisanych);
- Niepubliczny Żłobek Sportowo Językowy FAIR PLAY – 25 miejsc (22 dzieci zapisanych);
- Niepubliczny Żłobek w Michałowicach „Dolina Muminków” – 39 miejsc (33 dzieci zapisanych).

Szacuje się, na podstawie danych statystycznych, że w Michałowicach w latach 2021-2023 urodziło się 266 dzieci (obecnie do lat 3)²⁰. Przy 266 urodzonych dzieciach i tylko 96 miejscach w żłobkach, istnieje znaczący deficyt miejsc. Oznacza to, że na każde dostępne miejsce przypada na 2,77 dziecka. W przeliczeniu, dostępnych jest miejsc dla około 36 proc. dzieci w wieku do lat 3. W świetle przepisu art. 8 ust. 1 *ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3*,

¹⁹ Empatia, <https://empatia.mpips.gov.pl/dla-swiadczeniobiorcow/rodzina/d3/rejestr-zlobkow-i-klubow> (dostęp: 27.06.2024).

²⁰ Główny Urząd Statystyczny, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> (dostęp: 21.05.2024).

gmina może tworzyć i prowadzić żłobki i kluby dziecięce w formie gminnych jednostek budżetowych. Żłobek, klub dziecięcy tworzony jest na podstawie uchwały rady gminy.

Jednym z zadań Gminy, jako organu prowadzącego jest **zapewnienie dzieciom i uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych** specjalnej organizacji nauki, dostosowanej do potrzeb ucznia wskazanych w zaleceniach odpowiednio orzeczeń lub opinii wydawanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

Tabela 4. Liczba dzieci i uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwzględnieniem rodzajów niepełnosprawności w szkołach podstawowych oraz Przedszkolu Publicznym w gminie Michałowice latach 2020-2024

Placówka	Rok	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
SP Michałowice	Rodzaj niepełnosprawności	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	2	2	3	3
	Z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	1	3	2	6
	Niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja	7	4	5	4
	Zagrożenie niedostosowaniem społecznym	0	1	0	0
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym	1	0	0	0
SP Raciborowice					
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	1	1	1	1
	Z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	0	0	2	2
	Słabosłyszące	0	2	2	1
	Niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja	2	0	2	2
	Niepełnosprawności sprzężone	0	1	0	0
SP Więclawice Stare					
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	1	0	1	2
	Z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	0	1	3	4

	Słabosłyszące	2	0	0	0
	Słabowidzące	0	0	1	1
	Niepelnosprawność ruchowa, w tym afazja	2	0	2	1
	Niepelnosprawności sprzężone	0	0	2	2
	Niepelnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym	1	0	0	0
Przedszkole Publiczne					
	Z autyzmem w tym z zespołem Aspergera				2
	Niepelnosprawność ruchowa, w tym afazja				1
	Niepelnosprawności sprzężone				1
Razem		20	15	26	32

Źródło: Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024

Biorąc pod uwagę rodzaje niepełnosprawności, istnieje rosnąca potrzeba specjalistycznego wsparcia edukacyjnego i zasobów dostosowanych do dzieci i uczniów z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością intelektualną oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi. Stały wzrost liczby dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami sugeruje, że instytucje edukacyjne muszą planować rozszerzenie swoich usług wsparcia, aby nadal zapewniać wysoką jakość edukacji dla wszystkich dzieci i uczniów, szczególnie tych z niepełnosprawnościami. Obecnie dla dzieci posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego zespół złożony z nauczycieli i specjalistów opracowuje indywidualny program edukacyjno – terapeutyczny (IPET). Program uwzględnia zalecenia zawarte w orzeczeniu oraz dostosowania szkoły do potrzeb rozwojowych, edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka²¹. Dla dzieci mających specjalne potrzeby edukacyjne wydawane są również opinie przez poradnie psychologiczno – pedagogiczne. Ogólna liczba uczniów posiadających opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej we wszystkich trzech szkołach podstawowych wzrosła z 65 w 2019 roku do 162 w 2023 roku²². **Pomoc dla uczniów i dzieci posiadających opinie**

²¹ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w gminie Michałowice w roku szkolnym 2022-2023, op. cit..

²² Ibidem.

poradni psychologiczno – pedagogicznej organizowana jest w Gminie Michałowice m.in. w formie zajęć: dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne i inne terapeutyczne, wspomagające techniki uczenia się. Część uczniów włączona jest i bierze udział w kilku rodzajach zajęć. Należy również pamiętać, iż pomocą psychologiczno-pedagogiczną są objęci także uczniowie bardzo zdolni np. w formie zajęć rozwijających uzdolnienia. W latach 2019-2023 w Gminie przyznano stypendium za wyniki w nauce w szkołach podstawowych o łącznej wartości 108.260,00 zł. Szkoła Podstawowa w Michałowicach przyznała osiągając łącznie 604 stypendia o wartości 49.830,00 zł.

Tabela 5. Liczba dzieci i kwota stypendium za wyniki w nauce w szkołach podstawowych w Gminie Michałowice w latach 2019-2023 (kwota w zł)

Placówka	2019/2020		2020/2021		2021/2022		2022/2023		Razem	
	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota
SP Michałowice	137	12.430	152	12.100	160	12.400	155	12.900	604	49.830
SP Więclawice Stare	41	4.030	147	11.550	113	9.100	120	9.550	421	34.230
SP Raciborowice	83	8.050	43	3.650	68	5.650	86	6.850	280	24.200
Razem	261	24.510	342	27.300	341	27.150	361	29.300	1305	108.260

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w gminie Michałowice w roku szkolnym 2019-2023, Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

Inną formą wsparcia jest przyjęcie przez Gminę Michałowice „Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie Gminy Michałowice lub uczęszczających do szkół podstawowych dla których organem prowadzącym jest Gmina Michałowice”. Nagrodę edukacyjną przyznaje się w trzech osiągnięciach: osiągnięcia edukacyjne, sportowe lub artystyczne. Forma pomocy jest indywidualnym wyróżnieniem dla ucznia, którego zdolności i zainteresowania wykraczają poza program szkolny i który może poszczycić się znaczącymi osiągnięciami edukacyjnymi, artystycznymi lub sportowymi. W latach 2019-2023 Nagrodę Wójta Gminy otrzymało łącznie 15 uczniów szkół podstawowych o łącznej wartości 30.000,00 zł. Inną formą wsparcia finansowego uczniów jest pomoc o charakterze socjalnym - stypendium szkolne. W Gminie Michałowice w latach 2019-2023 ze stypendium szkolnego skorzystało łącznie 138 uczniów. Wartość

stypendium wyniosła 63.708,20 zł. W roku szkolnym 2022/2023 stypendium pobrało 39 uczniów (9.920,00 zł)²³.

Dla porównania w latach 2019-2024 liczba nauczycieli zatrudnionych w łącznym wymiarze etatowym w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych oraz w Przedszkolu Publicznym wynosiła od 133 w 2019 roku do 160 w 2023 roku. Wzrost liczby zatrudnionych nauczycieli pomiędzy 2021 i 2022 rokiem wynikał z utworzenia nowej placówki oświatowej – Przedszkola Publicznego. W roku szkolnym 2023/2024 największą liczbę nauczycieli posiadała Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Michałowicach – 56 nauczycieli, następnie Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Długosza w Raciborowicach – 42 nauczycieli, Szkoła Podstawowa im. św. Królowej Jadwigi w Więclawicach Starych – 43 nauczycieli oraz Przedszkole Publiczne – 19 nauczycieli. W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/2023 liczba zatrudnionych nauczycieli wzrosła. W roku szkolnym 2019/2020 w Szkole Podstawowej w Michałowicach liczba nauczycieli równała się – 32, w Szkole Podstawowej w Raciborowicach – 18, natomiast w Szkole Podstawowej w Więclawicach Starych – 20 nauczycieli²⁴. **Poza nauczycielami w szkołach podstawowych, oddziałach przedszkolnych oraz w Przedszkolu Publicznym zatrudnieni są pracownicy administracji i obsługi. W roku szkolnym 2023/2024 zatrudnienie pracowników wynosiło 48 osób (42,5 etatu)²⁵.**

Analiza danych pokazuje rosnącą liczbę nauczycieli w Gminie Michałowice, którzy przechodzą proces awansu zawodowego. W ostatnich latach najwięcej nauczycieli uzyskało kolejny stopień awansu zawodowego w Szkole Podstawowej w Więclawicach Starych, co może świadczyć o dynamicznym rozwoju tej placówki i jej zaangażowaniu w rozwój zawodowy kadry. Wyższe kwalifikacje nauczycieli przyczyniają się do lepszej jakości edukacji oferowanej uczniom. Dyrektor szkoły na każdy rok szkolny określa potrzeby w zakresie **doskonalenia zawodowego nauczycieli szkoły**. W 2021 roku budżet przeznaczony na doskonalenie zawodowe nauczycieli był najwyższy i wynosił 35 229.47 zł. Wskazuje to na zwiększone inwestycje w rozwój kompetencji nauczycieli i odpowiada na potrzeby wynikające z pandemii COVID-19, która wymagała dodatkowych szkoleń, zwłaszcza w zakresie zdalnego nauczania²⁶.

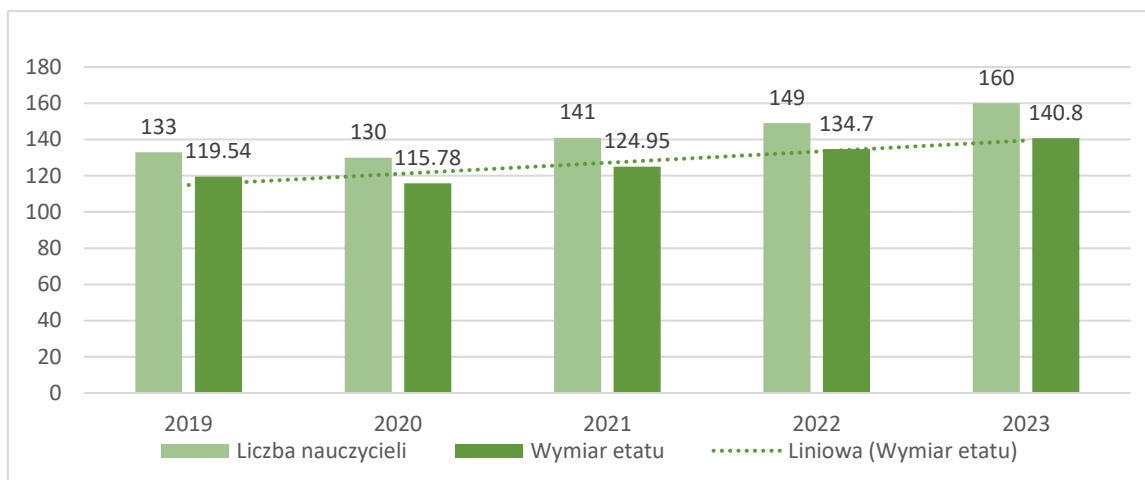
²³ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w gminie Michałowice w roku szkolnym 2019-2023, op. cit..

²⁴ Ibidem.

²⁵ Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

²⁶ Ibidem.

Wykres 2. Liczba zatrudnionych nauczycieli w łącznym wymiarze etatowym w szkołach podstawowych oraz w Przedszkolu Publicznym w Gminie Michałowice latach 2019-2024

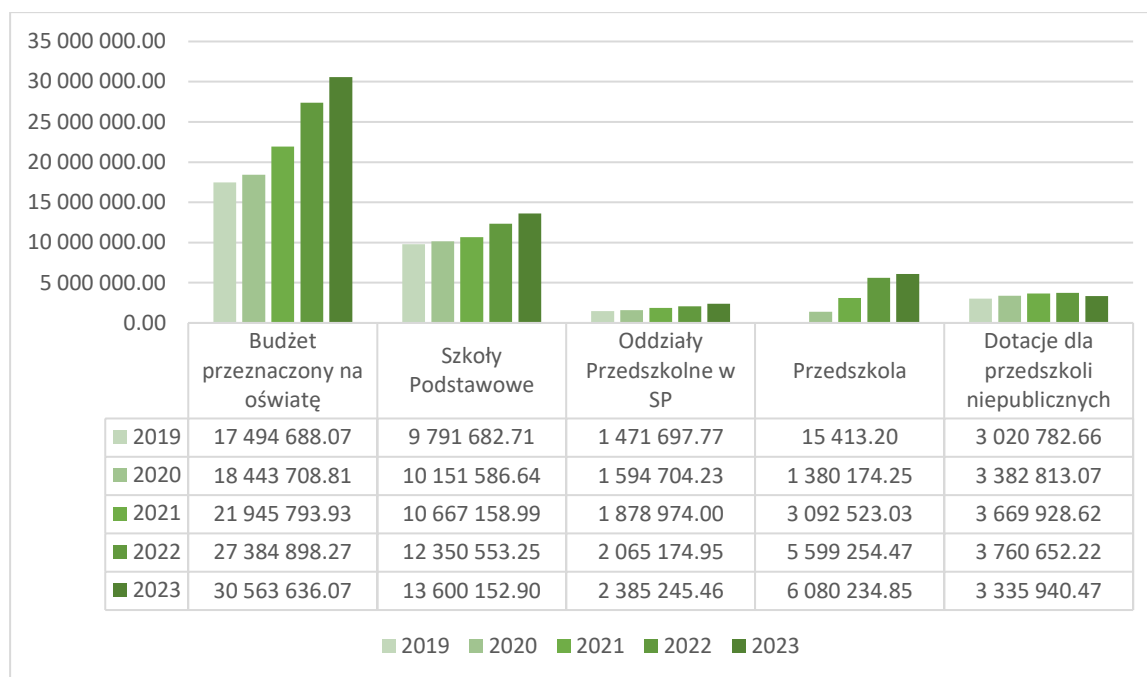
Źródło: Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

Planowanie budżetu oświatowego jest kluczowym procesem, który wymaga precyzyjnego oszacowania potrzeb finansowych placówek oświatowych. **W latach 2019-2023, udział wydatków na oświatę w stosunku do całkowitego budżetu Gminy Michałowice relatywnie wzrastał.** W latach 2022-2023 zauważalny był wyraźny skok w udziale wydatków na oświatę. W 2022 roku udział ten wynosił 29.51 proc. a w 2023 roku wzrósł do 35,09 proc²⁷. Jest to największy wzrost procentowy w całym analizowanym okresie. W 2023 roku, mimo że budżet Gminy Michałowice zmniejszył się w porównaniu z rokiem 2022, wydatki na oświatę wzrosły, co znacząco podniosło ich procentowy udział w budżecie. Istotnym elementem oceny sytuacji finansowej samorządów były ponoszone przez nie dopłaty do utrzymania placówek oświatowych. Według założeń systemowych do pokrycia bieżących kosztów funkcjonowania powinna wystarczyć część oświatowa subwencji ogólnej. Ale od wielu lat tak nie jest. Samorządy gminne dopłacają znaczące środki do zaniżonej subwencji. W 2017 roku było w sumie 62 gminy w Polsce (nieco ponad 2 proc. wszystkich), gdzie subwencja pokrywała pełne bieżące wydatki na utrzymanie szkół²⁸.

²⁷ Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

²⁸ Fundacja im. Stefana Batorego, https://www.batory.org.pl/wp-content/uploads/2023/05/sytuacja-finansowa-samorzadow-na-koniec-2022_niebezpieczne-tendencje.pdf (dostęp: 10.06.2024).

Wykres 3. Budżet przeznaczony na oświatę z uwzględnieniem placówek oświatowych w latach 2019-2023

Źródło: Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

Wydatki na oświatę wzrosły z 17 494 688.07 zł w 2019 roku do 30 563 636.07 zł w 2023 roku. Największy wzrost nastąpił między 2021 rokiem a 2022 rokiem. Wówczas trwała największa w historii Gminy inwestycja kubaturowa: budowa przedszkola samorządowego w Michałowicach. Wydatki na szkoły podstawowe w Gminie Michałowice systematycznie rosły w latach 2019-2023, osiągając 13 600 152.90 zł w 2023 roku. Stałe zwiększanie nakładów finansowych jest związane z koniecznością podnoszenia standardów edukacyjnych oraz potrzebami w zakresie infrastruktury szkolnej. Wpływ na zwiększenie kosztów ma kwestia zwiększenia wydatków na wynagrodzenia dla nauczycieli, których liczba wzrosła w ostatnich latach wzrosła oraz kwestia utworzenia oddziałów przygotowawczych dla uczniów przybywających z Ukrainy. Gmina Michałowice będąc organem prowadzącym szkół corocznie przeznacza środki finansowe na remonty, modernizację oraz rozbudowę obiektów służących edukacji dzieci i uczniów. Prowadzone działania mają na celu podnoszenie standardów kształcenia poprzez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy w szkołach. Utrzymanie prawidłowego stanu obiektów oświatowych i dbałość o infrastrukturę szkolną to zadanie dyrektorów szkół sprawujących trwały zarządek nad obiektem

szkoły²⁹. W latach 2019-2023 w Gminie Michałowice przeznaczono na ten cel łącznie 528 887,67 zł³⁰. W każdej z trzech analizowanych placówek oświatowych **odnotowano wzrost wydatków na inwestycje i remonty, co wskazuje na rosnące potrzeby w zakresie utrzymania i modernizacji infrastruktury szkolnej.**

Wspieranie edukacji na poziomie Gminy to kluczowy aspekt budowania silnych i zrównoważonych społeczności. W Gminie Michałowice istnieje wiele podmiotów, które odgrywają różnorodne role w tym procesie. **Do głównych podmiotów wspierających edukację należą m.in.: Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach, Biblioteka Publiczna Gminy Michałowice, organizacje pozarządowe i kluby sportowe.** Wszystkie z wymienionych podmiotów działają w Gminie na rzecz szeroko pojętego wsparcia oświaty: obsługi finansowej i organizacyjnej, upowszechniania i rozwoju kultury. Główne zadania instytucji kultury obejmują m.in.: edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę; gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochronę i udostępnianie dóbr kultury; tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką. Na terenie Gminy działają także liczne stowarzyszenia, które skupiają osoby aktywnie uczestniczące w życiu kulturalno-rozrywkowym Michałowic. Ponad 15 stowarzyszeń działających w Gminie Michałowice skupia się na wsparciu lokalnych inicjatyw społecznych i gospodarczych. Ich różnorodne inicjatywy m.in.: pomoc osobom potrzebującym, promocja aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia, wspieranie wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, edukacja i integracja dzieci, młodzieży, osób starszych, działania na rzecz dziedzictwa kulturowego odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu życia społecznego, kulturalnego i ekonomicznego Gminy oraz regionu (powiat krakowski). Ostatnie dane Głównego Urzędu Statystycznego wykazują działalność 7 klubów sportowych działających w Gminie Michałowice w 2018 roku. Obecnie kluby zrzeszały 496 członków, w tym 464 ćwiczących ogółem³¹.

Analiza treści dokumentów nadrzędnych: Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030, Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Strategii Rozwoju Powiatu Krakowskiego „Powiat Krakowski 2030” oraz ze Strategii Metropolia Krakowska 2030 oraz zastanych źródeł przedmiotu wraz z wynikami badania opinii respondentów Gminy Michałowice, **wskazuje na potrzebę zaplanowania i podjęcia w ramach Strategii**

²⁹ Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, Michałowice 2024.

³⁰ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w gminie Michałowice w roku szkolnym 2019-2023, op. cit.

³¹ Główny Urząd Statystyczny, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica> (dostęp:06.06.2024).

Rozwoju Edukacji w gminie Michałowice na lata 2024-2030 następujących działań rozwojowych:

- Wdrożenie nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych w celu poprawy efektywności komunikacji pomiędzy: rodzicami, uczniami, pracownikami placówek oświaty, komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Michałowice oraz organizacjami podejmującymi działalność w zakresie edukacji;
- Dostosowanie infrastruktury edukacyjno-wychowawczej dla najmłodszych dzieci, poprzez budowę publicznych placówek wychowania przedszkolnego³²;
- Dostosowanie placówek oświatowych do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez likwidację barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych³³;
- Modernizacja szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych w Gminie Michałowice, w tym udoskonalenie infrastruktury edukacyjnej;
- Wsparcie dla rozwoju infrastruktury edukacyjnej przez rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
- Wspieranie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów, zarówno w zakresie pomocy w pokonywaniu trudności w nauce, jak i rozwijania talentów;
- Wprowadzenie programów mentoringowych, które wspierają nauczycieli w rozwoju ich umiejętności pedagogicznych zapobiegających wypaleniu zawodowemu;
- Rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
- Umiędzynarodowienie działalności edukacyjnej;
- Organizowanie cyklicznych szkoleń dla nauczycieli w zakresie: nowych metod dydaktycznych, nowych technologii, rozszerzonej rzeczywistości, rozwoju osobistego, zarządzania, prawa, bezpieczeństwa, pedagogiki specjalnej;
- Aktywizacja uczniów w rozwój edukacji;
- Uruchomienie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na terenie Gminy Michałowice;
- Organizacja programów profilaktycznych i promocyjnych z obszaru zdrowego trybu życia;
- Wprowadzanie programów rozwojowych w zakresie podstaw psychologii edukacyjnej i wsparcia emocjonalnego dla uczniów, nauczycieli, kadry wpierającej edukację.

³² Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030, [https://www.michalowice.malopolska.pl/pro_michalowice/zasoby/files/strategia-rozwoju-Gminy-michalowice-na-lata-2021-2030\(2\).pdf](https://www.michalowice.malopolska.pl/pro_michalowice/zasoby/files/strategia-rozwoju-Gminy-michalowice-na-lata-2021-2030(2).pdf) (dostęp: 11.03.2024).

³³ *Ibidem*.

6. Wizja i misja Gminy Michałowice w zakresie rozwoju edukacji na lata 2024-2030

W niniejszej części Strategii Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024-2030 przedstawiono wizję i misję Gminy Michałowice w zakresie rozwoju edukacji wskazując cele strategiczne, przyporządkowane im cele operacyjne oraz kierunki działań. Głównym zadaniem Gminy Michałowice jest stworzenie nowoczesnej i zrównoważonej przestrzeni edukacyjnej, która sprzyja wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, integracji społecznej oraz przygotowuje młode pokolenie do wyzwań współczesnego świata. Wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych wraz z kierunkiem działań pozwoli lokalnym władzom, a także innym instytucjom odpowiedzialnym za rozwój Gminy Michałowice w kontekście edukacji, odpowiednio zaplanować i skoordynować niezbędne do realizacji zadania i czynności, układając je w spójny harmonogram. Wizja 2030 dla Gminy Michałowice w zakresie edukacji zakłada stworzenie przestrzeni, która będzie harmonijnie łączyć nowoczesność z tradycją, zapewniając uczniom i ich rodzicom, gronu pedagogicznemu komfort, bezpieczeństwo i możliwości wszechstronnego rozwoju.

7. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Michałowice w zakresie rozwoju edukacji w przyjętym horyzoncie czasowym

Schemat 1. Cele strategiczne w zakresie rozwoju edukacji

CEL STRATEGICZNY 1: POPRAWA EFEKTYWNOŚCI KOMUNIKACJI

Cel operacyjny	
I	Wdrożenie nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych w celu poprawy efektywności komunikacji pomiędzy: rodzicami, uczniami, pracownikami placówek oświaty, komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Michałowice oraz organizacjami podejmującymi działalność w zakresie edukacji

CEL STRATEGICZNY 2: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ

Cel operacyjny	
I	Dostosowanie infrastruktury edukacyjno-wychowawczej dla najmłodszych dzieci, poprzez budowę publicznych placówek wychowania przedszkolnego
II	Dostosowanie placówek oświatowych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dzieci i uczniów wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez likwidację barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych
III	Modernizacja szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych w Gminie Michałowice, w tym udoskonalenie infrastruktury edukacyjnej
IV	Wsparcie dla rozwoju infrastruktury edukacyjnej przez rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym

CEL STRATEGICZNY 3: PODNOSZENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Cel operacyjny	
I	Wspieranie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów, zarówno w zakresie pomocy w pokonywaniu trudności w nauce, jak i rozwijania talentów
II	Umieźdzynarodowienie działalności edukacyjnej
III	Aktywizacja uczniów w rozwój edukacji
IV	Organizowanie cyklicznych szkoleń, studiów podyplomowych dla nauczycieli w zakresie: nowych metod dydaktycznych, nowych technologii, rozszerzonej rzeczywistości, sztucznej inteligencji, rozwoju osobistego, zarządzania, prawa, bezpieczeństwa, pedagogiki specjalnej
V	Wprowadzenie programów mentoringowych, które wspierają nauczycieli w rozwoju ich umiejętności pedagogicznych, zapobiegających wypaleniu zawodowemu

CEL STRATEGICZNY 4: ROZWÓJ KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEGO

Cel operacyjny	
I	Uruchomienie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na terenie Gminy Michałowice
II	Organizacja programów profilaktycznych i promocyjnych z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia. Wprowadzanie programów rozwojowych w zakresie podstaw psychologii edukacyjnej i wsparcia emocjonalnego dla uczniów, nauczycieli, kadry wpierającej edukację

CEL STRATEGICZNY 1: POPRAWA EFEKTYWNOŚCI KOMUNIKACJI

Cel operacyjny	
I	Wdrożenie nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych w celu poprawy efektywności komunikacji pomiędzy: rodzicami, uczniami, pracownikami placówek oświatowych oświaty, komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Michałowice oraz organizacjami podejmującymi działalność w zakresie edukacji
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Michałowice zidentyfikowano potrzebę poprawy efektywności komunikacji (przepływu informacji) pomiędzy: rodzicami, uczniami, pracownikami placówek oświaty, komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Michałowice a także organizacjami podejmującymi działalność w zakresie edukacji. Wyniki badań potwierdzają, że w wielu kwestiach rodzice, nauczyciele nie mają wiedzy na dany temat np. wymiana międzynarodowa, programy profilaktyczne, szkolenia, warsztaty organizowane przez Gminę.
Oczekiwane rezultaty	Wdrożenie nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych w celu poprawy efektywności komunikacji pomiędzy: rodzicami, uczniami, pracownikami placówek oświaty, komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Michałowice a także organizacjami podejmującymi działalność w zakresie edukacji
System realizacji strategii	1. Stworzenie i uruchomienie zintegrowanej platformy komunikacyjnej online (np. Newslettera Edukacyjnego) umożliwiającego szybki i łatwy dostęp do informacji dla rodziców, uczniów, nauczycieli itp. 2. Sprawozdawczość z działalności organizacyjnej, edukacyjnej i dydaktycznej placówek oświatowych
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Dyrektorzy placówek oświatowych – Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach – Komórki organizacyjne biorące udział w działalności na rzecz edukacji np. Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach

Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne
---------------------------------	-----------------

CEL STRATEGICZNY 2: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ

Cel operacyjny	
I	Dostosowanie infrastruktury edukacyjno-wychowawczej dla najmłodszych dzieci, poprzez budowę/rozbudowę publicznych placówek oświatowych
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Michałowice zidentyfikowano zarówno duże zapotrzebowanie, jak i znaczący potencjał do rozwoju usług edukacyjnych i opiekuńczych na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dostosowania infrastruktury edukacyjno-wychowawczej dla najmłodszych dzieci. Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030 uwzględnia planowanie i realizację szeregu inicjatyw związanych z ww. kierunkiem działania, ponieważ przedszkola w Gminie Michałowice są przepełnione, a gmina dysponuje tylko jednym przedszkolem samorządowym, co utrudnia zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie dostępu do opieki przedszkolnej.
Oczekiwane rezultaty	Dostosowanie infrastruktury edukacyjno-wychowawczej dla najmłodszych dzieci, poprzez budowę publicznych placówek wychowania przedszkolnego.
System realizacji strategii	1. Budowa przedszkola w Więclawicach Starych 2. Budowa przedszkola w Raciborowicach 3. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Michałowicach
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne, środki zewnętrzne w tym rządowe ³⁴

Cel operacyjny	
II	Dostosowanie placówek oświatowych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dzieci i uczniów wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez likwidację barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Michałowice oraz na podstawie analizy materiałów źródłowych zidentyfikowano duże zapotrzebowanie dostosowania placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami. W latach szkolnych 2020-2024 liczba dzieci i uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwzględnieniem rodzajów niepełnosprawności

³⁴ Strategia Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030, [https://www.michalowice.malopolska.pl/pro_michalowice/zasoby/files/strategia-rozwoju-Gminy-michalowice-na-lata-2021-2030\(2\).pdf](https://www.michalowice.malopolska.pl/pro_michalowice/zasoby/files/strategia-rozwoju-Gminy-michalowice-na-lata-2021-2030(2).pdf) (dostęp: 11.03.2024).

	w szkołach podstawowych, oddziałach oraz w Przedszkolu Publicznym w gminie Michałowice wzrasta. Biorąc pod uwagę rodzaje niepełnosprawności, istnieje rosnąca potrzeba specjalistycznego wsparcia edukacyjnego i zasobów dostosowanych do dzieci z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością intelektualną oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi.
Oczekiwane rezultaty	Dostosowanie placówek oświatowych do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez likwidację barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych.
System realizacji strategii	1. Przeprowadzenie audytu dostępności architektonicznej w samorządowych placówkach oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych na obszarze Gminy Michałowice 2. Dostosowanie obiektów do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób ze szczególnymi potrzebami
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach – Dyrektorzy placówek oświatowych – Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne – Środki budżetu państwa – Fundusze Europejskie

Cel operacyjny	
III	Modernizacja szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych w Gminie Michałowice, w tym udoskonalenie infrastruktury edukacyjnej
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Michałowice oraz na podstawie analizy materiałów źródłowych zidentyfikowano duże zapotrzebowanie na modernizację szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych w Gminie Michałowice. We wszystkich grupach badanych jako zasadniczy problem i wyzwanie lokalnej polityki oświatowej wskazywano niską jakość bazy materialnej części szkół i placówek oświatowych, dla których Gmina jest organem prowadzącym. Badani dostrzegają duże dysproporcje w poziomie (wyposażeniu, estetyce, stanie technicznym, funkcjonalności) infrastruktury pomiędzy gminnymi szkołami, zwracając uwagę, że niektóre szkoły i placówki spełniają wszystkie wymogi i oczekiwania w zakresie jakości bazy, natomiast inne dalece odbiegają od standardów i wymagają zasadniczych i pilnych zmian modernizacyjnych.
Oczekiwane rezultaty	Modernizacja szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych w Gminie Michałowice, w tym udoskonalenie infrastruktury edukacyjnej
System realizacji strategii	1. Remont i rozbudowa obiektów edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych

	(poprawa infrastruktury wewnętrznej i zewnętrznej): – Wyposażenie meblowe – Poprawa infrastruktury cyfrowej i technicznej – Poprawa bezpieczeństwa – Zielone otoczenie i ekologiczne rozwiązania
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Dyrektorzy placówek oświatowych – Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach – Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne – Środki budżetu państwa – Fundusze Europejskie

Cel operacyjny	
IV	Wsparcie dla rozwoju infrastruktury edukacyjnej przez rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Michałowice oraz na podstawie analizy materiałów źródłowych zidentyfikowano problem wynikający z niedostatecznej oferty szkół i placówek oświatowych Gminy w zakresie bezpłatnych zajęć dodatkowych dla uczniów. Uczestnicy wywiadów fokusowych podkreślali, że w ich ocenie brakuje zajęć dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży, a propozycje szkół i placówek oświatowych są standardowe, nie posiadają cech oryginalnych i innowacyjnych. Oferowane zajęcia – z pewnymi wyjątkami - niczym się nie wyróżniają i nie zawsze odpowiadają rzeczywistym potrzebom lokalnym. Zdaniem uczestników badania fokusowego niezbędne jest zwiększenia zaangażowania Gminy także w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych (w szczególności europejskich) na cele oświatowe. Skuteczność Gminy w tym obszarze respondenci ocenili jako niską.
Oczekiwane rezultaty	Wsparcie dla rozwoju infrastruktury edukacyjnej przez rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym
System realizacji strategii	1. Nawiązywanie współpracy z lokalnymi firmami, instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi w celu wspólnej realizacji projektów edukacyjnych 2. Stworzenie Zespołu ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, którego celem będzie podejmowanie współpracy między szkołami, uczelniami a przedsiębiorstwami
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach – Dyrektorzy placówek oświatowych – Komórki organizacyjne Urzędu Gminy zajmujące się pozyskiwaniem środków UE – Zespół ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne
---------------------------------	-----------------

CEL STRATEGICZNY 3: PODNOSZENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Cel operacyjny	
I	Wspieranie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów, zarówno w zakresie pomocy w pokonywaniu trudności w nauce, jak i rozwijania talentów
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Michałowice oraz na podstawie analizy materiałów źródłowych zidentyfikowano problem z zakresu pomocy w pokonywaniu trudności w nauce. Zdaniem nauczycieli uczniowie uczęszczają na dodatkowe korepetycje. Zdaniem badanych powodem korzystania z korepetycji są: trudności z motywacją do samodzielnej nauki w domu, pomoc uczniowi w uzyskaniu jeszcze lepszych wyników w nauce, trudności w nauce, potrzeba poprawy słabych ocen. Warto podkreślić, że większość respondentów wskazała, że niewielu uczniów bierze udział w zawodach lub w konkursach.
Oczekiwane rezultaty	Wspieranie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów, zarówno w zakresie pomocy w pokonywaniu trudności w nauce, jak i rozwijania talentów
System realizacji strategii	1. Organizowanie dodatkowych zajęć wyrównawczych prowadzonych w małych grupach lub indywidualnie przez nauczycieli/specjalistów/wolontariuszy 2. Stworzenie platformy lub grupy dyskusyjnej dla nauczycieli, umożliwiającej wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów 3. Realizacja indywidualnych projektów badawczych, artystycznych czy technologicznych pod opieką mentorów 4. Wprowadzenie programów tutoringowych, które umożliwiają uczniom rozwijanie swoich umiejętności pod okiem doświadczonych tutorów
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Dyrektorzy placówek oświatowych – Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne

Cel operacyjny	
II	Umieędzynarodowienie działalności edukacyjnej
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Michałowice oraz na podstawie analizy materiałów źródłowych zidentyfikowano problem z zakresu umieędzynarodowienia działalności edukacyjnej (ograniczone możliwości wymiany międzynarodowej). Zdaniem badanych rodziców wśród powodów nie skorzystania z oferty jest: jej brak w placówce, choroba przewlekła dziecka np. Cukrzyca typu 1, brak wiedzy na ten temat, brak informacji ze strony placówki.

Oczekiwane rezultaty	Umiejscynarodowienie działalności edukacyjnej
System realizacji strategii	1. Organizacja pracy placówek oświatowych na rzecz umiejscynarodowienia 2. Włączenie placówek oświatowych w wielostronne międzynarodowe projekty współpracy na rzecz rozwoju edukacji (partnerstwa na małą skalę). Organizowanie krótkoterminowych wizyt uczniów z innych krajów w ramach partnerskich szkół 3. Umożliwienie nauczycielom uczestnictwa w międzynarodowych wymianach i wizytach studyjnych, aby mogli zdobywać nowe doświadczenia i wprowadzać innowacyjne metody nauczania w swojej szkole
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Dyrektorzy placówek oświatowych – Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne

Cel operacyjny	
III	Aktywizacja uczniów w rozwój edukacji
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Michałowice oraz na podstawie analizy materiałów źródłowych zidentyfikowano potrzebę włączenia uczniów w rozwój edukacji w Gminie Michałowice
Oczekiwane rezultaty	Aktywizacja uczniów w rozwój edukacji
System realizacji strategii	1. Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy 2. Działalność na rzecz aktywizacji uczniów w ramach Forum Samorządów Uczniowskich
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Dyrektorzy placówek oświatowych – Młodzieżowa Rada Gminy – Forum Samorządów Uczniowskich – Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach – Zespół ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym – Urząd Gminy w Michałowicach
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne

Cel operacyjny	
IV	Organizowanie cyklicznych szkoleń, studiów podyplomowych dla nauczycieli w zakresie: nowych metod dydaktycznych, nowych technologii, rozszerzonej rzeczywistości, sztucznej inteligencji, rozwoju osobistego, zarządzania, prawa, bezpieczeństwa, pedagogiki specjalnej
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród nauczycieli zidentyfikowano duże zapotrzebowanie w kontekście podnoszenia kompetencji i kwalifikacji. Najbardziej

	preferowaną formą doskonalenia zawodowego wśród badanych są szkolenia online, warsztaty i szkolenia stacjonarne. Inne popularne formy to kursy kwalifikacyjne, studia podyplomowe oraz konferencje. W obszarze wychowania badani najczęściej są zainteresowani tematyką: motywowania uczniów do nauki, pracy z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze, wychowania do wartości i kształtowanie postaw, współpracy z rodzicami, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole, pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W obszarze dydaktyki: nowoczesnymi metodami nauczania i uczenia się, innowacjami pedagogicznymi, metodami pracy z uczniem ze specyficznymi trudnościami w nauce, rozwoju, osobistym i awansem zawodowym nauczyciela.
Oczekiwane rezultaty	Organizowanie cyklicznych szkoleń, studiów podyplomowych dla nauczycieli w zakresie: nowych metod dydaktycznych, nowych technologii, rozszerzonej rzeczywistości, rozwoju osobistego, zarządzania, prawa, bezpieczeństwa.
System realizacji strategii	1. Opracowanie rocznego planu szkoleń i studiów podyplomowych, uwzględniającego różnorodne tematy i potrzeby nauczycieli, rodziców, szkoły i uczniów 2. Opracowanie rocznego planu szkoleń, uwzględniającego różnorodne aspekty dostępności, takie jak: dostępność cyfrowa, komunikacyjna, architektoniczna 3. Wprowadzenie programów tutoringowych kształtujących kompetencje tutorskie u nauczycieli
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Dyrektorzy placówek oświatowych – Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne

Cel operacyjny	
V	Wprowadzenie programów/kursów mentoringowych, które wspierają nauczycieli w rozwoju ich umiejętności pedagogicznych zapobiegających wypaleniu zawodowemu
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród nauczycieli zidentyfikowano duże zapotrzebowanie w kontekście wprowadzania w placówkach oświatowych programów mentoringowych, które mają na celu wsparcie nauczycieli w rozwoju ich umiejętności pedagogicznych, zapobiegających wypaleniu zawodowemu
Oczekiwane rezultaty	Wprowadzenie programów mentoringowych, które wspierają nauczycieli w rozwoju ich umiejętności pedagogicznych i zawodowych, zapobiegających wypaleniu zawodowemu
System realizacji strategii	1. Organizacja podstawowego kursu/programu mentora dla nauczycieli
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Dyrektorzy placówek oświatowych – Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne

CEL STRATEGICZNY 4: ROZWÓJ KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEGO

Cel operacyjny	
I	Uruchomienie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na terenie Gminy Michałowice
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród nauczycieli zidentyfikowano duże zapotrzebowanie w kontekście powstania w Gminie Michałowice Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Obecnie dzieci, uczniowie, rodzice oraz placówki oświatowe korzystają z usług Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Powiatu Krakowskiego w Krakowie. Uczestnicy badania fokusowego zwrócili uwagę na brak dostatecznie skutecznych, systemowych działań – zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej dla osób borykających się z trudnościami w nauce czy problemami natury psychicznej bądź emocjonalnej.
Oczekiwane rezultaty	Uruchomienie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na terenie Gminy Michałowice
System realizacji strategii	1. Organizacja prac nad uruchomieniem PPP
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach – Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Powiatu Krakowskiego – Urząd Gminy Michałowice
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne

Cel operacyjny	
II	Organizacja programów profilaktycznych i promocyjnych z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia. Wprowadzanie programów rozwojowych w zakresie podstaw psychologii edukacyjnej i wsparcia emocjonalnego dla uczniów, nauczycieli, kadry wspierającej edukację
Kierunek działania	Z analizy wyników badań przeprowadzonych wśród nauczycieli zidentyfikowano duże zapotrzebowanie w kontekście organizacji programów profilaktycznych i promocyjnych z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia.
Oczekiwane rezultaty	Organizacja programów profilaktycznych i promocyjnych z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia. Uczestnicy badania fokusowego akcentują konieczność organizacji stałych, cyklicznych zajęć uwrażliwiających uczniów na problem hejtu czy zagrożeń w Internecie, uzależnień behawioralnych (np. hazard, uzależnienia od gier komputerowych). Badani (z grupy uczniów i rodziców) domagają się również podjęcia przez Gminę zdecydowanych działań mających na celu zapobieganie problemowi przemocy rówieśniczej w szkołach, który – ich zdaniem – staje się coraz wyraźniej dostrzegalny i przybiera na sile, co determinuje konieczność podjęcia natychmiastowych działań, zwłaszcza prewencyjnych.
System realizacji strategii	1. Opracowanie rocznego planu organizacji programów profilaktycznych

	i promocyjnych, uwzględniających różnorodne tematy i potrzeby nauczycieli, rodziców i uczniów z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia 2. Podjęcie współpracy z organizacjami non-profit z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia 3. Organizacja bezpłatnych konsultacji/wykładów w formule online oraz w bezpośrednim kontakcie dla rodziców, nauczycieli i dzieci w tematyce zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia 4. Promowanie zdrowia psychicznego i fizycznego wśród uczniów, rodziców i nauczycieli z wykorzystaniem „Newslettera Edukacyjnego”
Odpowiedzialność za realizację zadania	– Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach – Dyrektorzy placówek oświatowych
Potencjalne źródło finansowania	– Środki własne

8. Monitoring i ewaluacja realizacji Strategii Rozwoju Edukacji w Gminie Michałowice na lata 2024-2030

Monitoring i ewaluacja jest elementem składowym każdej strategii. Ewaluacja to badanie, którego zadaniem jest ocena jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania danej polityki czy interwencji publicznej. W niniejszej Strategii wyróżniono trzy typy ewaluacji: przed rozpoczęciem realizacji interwencji – *ewaluacja ex ante*, w trakcie wdrażania interwencji – *ewaluacja on-going*, po zakończeniu interwencji – *ewaluacja ex post*. *Ewaluacja ex-ante* – analizuje sytuację wyjściową przed rozpoczęciem realizacji strategii. Pozwala dokonać oceny silnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń związanych z planowanymi działaniami. Dzięki temu można dostosować strategię do rzeczywistych potrzeb i warunków weryfikując kompletność, poprawność i trafność danych. *Ewaluacja on-going* to ocena bieżąca, przeprowadzana w trakcie realizacji strategii. W głównej mierze to próba odpowiedzi na pytanie, czy przyjęte cele i działania są właściwe i czy zmierzają w dobrym kierunku. Umożliwia wprowadzanie modyfikacji na bieżąco. Ewaluacja ex-post jest przeprowadzana po zakończeniu realizacji działań. Skupia się na ocenie, jak efektywnie zostały wykorzystane środki i jakie są długoterminowe skutki strategii dla grup docelowych oraz szerzej – dla społeczności lokalnej. Proces monitoringu i ewaluacji wymaga zaangażowania wielu różnych podmiotów. W przypadku Strategii Rozwoju Edukacji za kluczowe uznaje się: Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach, dyrektorzy szkół i placówek oświatowych, nauczyciele i liderzy lokalnej społeczności. Stworzenie właściwego systemu monitoringu i ewaluacji nie tylko zwiększa szanse na sukces strategii, ale także pozwala na ciągłe doskonalenie działań, co jest kluczowe w dynamicznie zmieniającym się środowisku.

Harmonogram działań

Cel strategiczny I	POPRAWA EFEKTYWNOŚCI KOMUNIKACJI	Wskazanie działań	Termin realizacji	odpowiedzialność
Cel operacyjny: I	Wdrożenie nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych w celu poprawy efektywności komunikacji pomiędzy: rodzicami, uczniami, pracownikami placówek oświatowych oświaty, komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Michałowice oraz organizacjami podejmującymi działalność w zakresie edukacji		od IV kw. 2024 do III kw. 2025	COE
System realizacji strategii	Stworzenie i uruchomienie zintegrowanej platformy komunikacyjnej online <i>Newslettera Edukacyjnego</i> umożliwiającego szybki i łatwy dostęp do informacji dla rodziców, uczniów, nauczycieli itp.	przegląd dostępnych na rynku narzędzi komunikacyjnych	IV kw. 2024	
		przeprowadzenie testów wybranych platform z udziałem przedstawicieli wszystkich grup użytkowników, zapewnienie wsparcia technicznego	IV kw. 2024	
		ustalenie harmonogramu wdrożenia narzędzia komunikacyjnego	II kw. 2025	
		zapewnienie szkolenia dla użytkowników narzędzia komunikacyjnego i wdrożenie narzędzia komunikacyjnego w małej skali np. w początkowej fazie w jednej placówce oświatowej	II kw. 2025 II kw. 2025	

		monitorowanie i ocena. Zbieranie opinii wśród użytkowników nt. użyteczności i funkcjonalności narzędzia, badanie wpływu na efektywność komunikacji (za pośrednictwem badania fokusowego lub sondażu diagnostycznego). Sporządzenie raportu z przeprowadzonego monitoringu i oceny	III kw. 2026 – III kw. 2030	
	Sprawozdawczość z działalności organizacyjnej, edukacyjnej i dydaktycznej placówek oświatowych	stworzenie szablonu sprawozdania z działalności edukacyjnej, organizacyjnej i dydaktycznej placówek oświatowych dla dyrektorów szkół i placówek oświatowych wychowania przedszkolnego	IV kw. 2024	
		opracowanie harmonogramu, określenie terminu sprawozdawczości (sugerowane zbieranie informacji – 15 dzień każdego miesiąca)	wydanie komunikatu obowiązującego IV kw. 2024 – III kw. 2030	COE
		przekazanie sprawozdania do COE	IV kw. 2024 - III kw. 2030	DPO, JOE
		opracowanie treści i wizualizacji wraz z publikacją		COE
Odpowiedzialność za realizację zadania	Dyrektorzy placówek oświatowych (skr. DPO) Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach (skr. COE) Komórki organizacyjne biorące udział w działalności na rzecz edukacji np. Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach (skr. JOE)			

Cel strategiczny II	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ	Wskazanie działań	Termin realizacji	odpowiedzialność
Cel operacyjny: I	Dostosowanie infrastruktury edukacyjno-wychowawczej dla najmłodszych dzieci, poprzez budowę/rozbudowę publicznych placówek oświatowych	Budowa przedszkola w Więclawicach Starych	Zgodnie z założeniem Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030	Referat Inwestycji i Gospodarki Komunalnej
		Budowa przedszkola w Raciborowicach		
		Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Michałowicach		
Cel operacyjny: II	Dostosowanie placówek oświatowych do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami. Likwidacja barier architektonicznych w obiektach edukacyjnych			
System realizacji strategii	Przeprowadzenie audytu dostępności architektonicznej w samorządowych placówkach oświatowych w Gminie Michałowice	wskazanie placówek oświatowych objętych audytem, wykonawstwo (firma zewnętrzna)	warunek na etapie wnioskowania	UG
	Dostosowanie obiektów do potrzeb osób wymagających specjalnej organizacji nauki, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób ze szczególnymi potrzebami (warunek niezbędny szczególnie przy ubieganiu się o środki UE)		Zgodnie z założeniem Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030	RIG
Cel operacyjny: III	Modernizacja szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych w Gminie Michałowice, w tym udoskonalenie infrastruktury edukacyjnej	Remont i rozbudowa obiektów edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych (poprawa infrastruktury wewnętrznej i zewnętrznej)	Zgodnie z założeniem Strategii Rozwoju Gminy Michałowice na lata 2021-2030	
System realizacji strategii	systematyczny zakup wyposażenia meblowego		III kw. 2024 - II kw. 2030	RIG

	poprawa infrastruktury cyfrowej i technicznej		III kw. 2024 - II kw. 2030	
		systematyczny zakup tablic i monitorów interaktywnych, czytników e-book	roczne sprawozdanie placówek oświatowych w wyniku zakupu (sugerowany termin sprawozdania IV kw. 2024- IV kw. 2030. Przedłożenie sprawozdania COE	RIG, COE, DPO
		wyposażenie stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu i oprogramowania edukacyjnego	roczne sprawozdanie placówek oświatowych w wyniku zakupu (sugerowany termin sprawozdania IV kw. 2024- IV kw. 2030. Przedłożenie sprawozdania COE	RIG, COE, DPO
		zapewnienie szybkiego i stabilnego połączenia internetowego	IV kw. 2024- II kw. 2030.	RIG, COE, DPO
		zakup specjalistycznego sprzętu laboratoryjnego (chemia, fizyka, biologia)	roczne sprawozdanie placówek oświatowych w wyniku zakupu (sugerowany termin sprawozdania IV kw. 2024- IV kw. 2030. Przedłożenie sprawozdania COE	RIG, COE, DPO

		utworzenie punktów/stacji ładowania urządzeń mobilnych	roczne sprawozdanie placówek oświatowych w wyniku zakupu (sugerowany termin sprawozdania IV kw. 2024- IV kw. 2030. Przedłożenie sprawozdania COE	RIG, COE, DPO
	poprawa bezpieczeństwa	poprawa bezpieczeństwa	IV kw. 2024- III kw. 2030.	RIG, COE, DPO
		bezpieczne sieci Wi-Fi		
		modernizacja/wymiana monitoringu wizyjnego		
	zielone otoczenie i ekologiczne rozwiązania	Zielone otoczenie i ekologiczne rozwiązania	IV kw. 2024- III kw. 2030.	RIG, COE, DPO
		utworzenie szkolnych ogrodów (kwiatowych), sensorycznych, tworzenie łąk kwiatowych na terenach szkolnych		COE, DPO
		utworzenie zielonych stref na terenie placówek oświatowych (hamaki, leżaki, pergole)		
		instalacja paneli słonecznych		COE, DPO, RIG
		instalacja pomp ciepła do ogrzewania i chłodzenia budynków		COE, DPO, RIG

		wprowadzenie tematów związanych z ekologią i zrównoważonym rozwojem do programów nauczania na różnych poziomach edukacyjnych	przedstawienie propozycji przez dyrektorów placówek oświatowych. Przedłożenie propozycji lub potwierdzenie realizacji zadania do COE IV kw. 2024	DPO, COE
		montaż stojaków rowerowych, promocja aktywnego dojazdu do szkoły	IV kw. 2024- III kw. 2030.	RIG, COE, DPO
Cel operacyjny IV	Wsparcie dla rozwoju infrastruktury edukacyjnej przez rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym		IV kw. 2024- III kw. 2030.	DPO, COE, JOE
System realizacji strategii	nawiązywanie współpracy z lokalnymi firmami, instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi w celu wspólnej realizacji projektów edukacyjnych		IV kw. 2024- III kw. 2030.	COE
		utworzenie bazy danych lokalnych, regionalnych, ogólnopolskich firm, instytucji publicznych, organizacji non-profit odpowiadających edukacji w szerokim ujęciu bieżąca aktualizacja bazy danych	IV kw. 2024	COE

		stworzenie wzoru umowy partnerskiej, o współpracy pomiędzy wskazaną komórką, placówką oświatową a podmiotem z otoczenia społeczno-gospodarczego	IV kw. 2024	COE
		dokonanie analizy zbieżności między potrzebami placówki oświaty a działalnością potencjalnych partnerów. Wskazanie organizacji, komórki, instytucji z otoczenia społeczno-gospodarczego przez placówki oświatowe celem podjęcia współpracy	IV kw. 2024	DPO, COE
		nawiązanie kontaktu, negocjacje i zawarcie umowy. Sugerowana współpraca lub podtrzymywanie współpracy: 2 do 4 w roku szkolnym	I kw. 2025-III kw. 2030	DPO, COE
	powołanie Zespołu ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, którego celem będzie podejmowanie współpracy między szkołami, uczelniami a przedsiębiorstwami		I kw. 2025	COE

		powołanie członków Zespołu ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym przedstawicieli szkół, uczelni, przedsiębiorstw oraz osób z doświadczeniem w zakresie współpracy międzysektorowej. Opracowanie planu działania wraz z zespołem na podstawie określonych celów, uwzględniając harmonogram działań (np. wdrażanie wspólnych programów i projektów edukacyjnych, poszukiwanie funduszy na realizację projektów edukacyjnych ze środków krajowych i europejskich, z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych, zaangażowanie ekspertów z różnych dziedzin w proces nauczania poprzez wykłady gościnne, warsztaty. Organizowanie programów mentoringowych, w których doświadczeni profesjonaliści dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem	I kw. 2025-III kw. 2030 Cykliczne spotkania zespołu (raz w roku)	COE, DPO, ZOSG
Odpowiedzialność za realizację zadania	Dyrektorzy placówek oświatowych (skr. DPO) Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach (skr. COE) Komórki organizacyjne biorące udział w działalności na rzecz edukacji np. Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach (skr. JOE) Zespół ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym (skr. ZOSG)			

Cel strategiczny III	PODNOSZENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	Wskazanie działań	Termin realizacji	odpowiedzialność
Cel operacyjny: I	Wspieranie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów, zarówno w zakresie pomocy w pokonywaniu trudności w nauce, jak i rozwijania talentów		I kw. 2025-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
System realizacji strategii	Organizowanie dodatkowych zajęć wyrównawczych prowadzonych w małych grupach lub indywidualnie przez nauczycieli, specjalistów lub wolontariuszy	opracowanie corocznego harmonogramu zajęć wyrównawczych, uwzględniając terminy, częstotliwość i czas trwania zajęć	I kw. 2025-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
		przekazanie harmonogramu dodatkowych zajęć wyrównawczych do COE	Cykliczna sprawozdawczość przypadająca na 30 dzień IV kw.	
		konsultacja harmonogramu z Zespołem ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym	IV kw. 2025	
	Stworzenie platformy lub grupy dyskusyjnej dla nauczycieli, umożliwiającej wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów	dobór platformy komunikacyjnej np. Microsoft Teams w konsultacji z nauczycielami, dyrektorami placówek oświatowych	IV kw. 2026	COE, DPO

		opracowanie struktury platformy, uwzględniając różne sekcje tematyczne, kategorie dyskusji, zasoby do pobrania, kalendarz wydarzeń lub harmonogram spotkań	IV kw. 2026 Sugerowane spotkania: dwa razy w roku szkolnym	
		zorganizowanie szkolenia wprowadzającego dla nauczycieli, aby zapoznać ich z funkcjonowaniem platformy i jej możliwościami	IV kw. 2026	
		wyznaczenie moderatorów spotkań, którzy będą zarządzać platformą, moderować dyskusje, odpowiadać na pytania i wspierać uczestników	adekwatnie do spotkania, sugerowana rotacja placówek oświatowych	
	Realizacja indywidualnych projektów badawczych, artystycznych czy technologicznych pod opieką mentorów	określenie zakresu tematycznego projektów	IV kw. 2024-IV kw. 2029	DPO
		rekrutacja uczniów		
		dobór mentorów wśród kadry		
		przedstawienie propozycji COE	Cykliczna sprawozdawczość przypadająca na 30 dzień IV kwartału	DPO, COE
	Wprowadzenie programów tutoringowych, które umożliwiają uczniom rozwijanie swoich umiejętności pod okiem doświadczonych tutorów	realizacja zadania nastąpi po przeprowadzeniu szkolenia wśród kadry pedagogicznej z zakresu tutoringu	IV kw. 2027-III kw. 2030	DPO

	Zintensyfikowanie działań na rzecz edukacji włączającej, w tym zatrudnianie asystentów uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	kontynuacja projektu pilotażowego	IV kw. 2024-III kw. 2030	DPO
Cel operacyjny: II	Umieździarnodowienie działalności edukacyjnej		IV kw. 2027-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
System realizacji strategii	Organizacja pracy placówek oświatowych na rzecz umieździarnodowienia	powołanie koordynatora w każdej placówce oświatowej ds. umieździarnodowienia	IV kw. 2024	DPO
		przedstawienie sprawozdania z działań placówki na rzecz umieździarnodowienia (wskazanie potencjalnych parterów, nawiązanie współpracy, wskazanie międzynarodowych organizacji np. Erasmus+). Przedłożenie sprawozdania COE	Cykliczna sprawozdawczość przypadająca na 30 dzień IV kw. każdego roku	COE, DPO
		konsultacja działań na rzecz umieździarnodowienia z Zespołem ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym	IV kw. 2025	COE, DPO, ZOSG
	Włączenie placówek oświatowych w wielostronne międzynarodowe projekty współpracy na rzecz rozwoju edukacji (partnerstwa na małą skalę). Organizowanie krótkoterminowych	wskazanie możliwości zawarcia umowy partnerskiej przez dyrektorów placówek oświatowych. Przedłożenie informacji do COE	Cykliczna sprawozdawczość przypadająca na 30 dzień IV kw.	DPO

	wizyt uczniów z innych krajów w ramach partnerskich szkół	wykorzystanie technologii do organizowania wspólnych lekcji z uczniami z innych krajów (eTwinning) przez placówki oświatowe. Przedłożenie informacji z działalności do COE	IV kw. 2025-III kw. 2030	COE, DPO
	Umożliwienie nauczycielom uczestnictwa w międzynarodowych wymianach i wizytach studyjnych, aby mogli zdobywać nowe doświadczenia i wprowadzać innowacyjne metody nauczania w swojej szkole		IV kw. 2024-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
	wprowadzenie programów dwujęzyczności na wielu etapach kształcenia (od 3 r. życia)		IV kw. 2024-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
Cel operacyjny: III	Aktywizacja uczniów w rozwój edukacji		IV kw. 2024-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
	Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy		w realizacji	Urząd Gminy w Michałowicach
	Działalność na rzecz aktywizacji uczniów	utworzenie Forum Samorządów Uczniowskich	IV kw. 2024-III kw. 2030	DPO, COE

		przekazanie informacji przez dyrektorów placówek oświatowych o funkcjonowaniu i działalności Forum Samorządów Uczniowskich w placówce, wskazanie zadań oraz osiągnięć organizacyjnych uczniów w tym zakresie. Przedłożenie informacji do COE	Cykliczna sprawozdawczość przypadająca na 30 dzień IV kw. każdego roku	
	Przyznawanie wyróżnień dla najbardziej aktywnych uczniów na zakończenie roku szkolnego przez Wójta Gminy	wskazanie przez dyrektorów placówek oświatowych listy uczniów wyróżniających się szczególnymi osiągnięciami w zakresie organizacyjnym na rzecz edukacji i propagowania nauki w gminie. Przedłożenie informacji do COE	Cykliczna sprawozdawczość przypadająca na 30 dzień II kw. każdego roku	
		publikacja osiągnięć/aktywizacji uczniów w „Newsletterze Edukacyjnym”, na stronie internetowej szkoły i gminy w zakładce „edukacja” i social mediach. Przedłożenie informacji do COE	Cykliczna sprawozdawczość przypadająca na 30 dzień IV kw. każdego roku	

Cel operacyjny: IV	Organizowanie cyklicznych szkoleń, studiów podyplomowych dla nauczycieli w zakresie: nowych metod dydaktycznych, nowych technologii, rozszerzonej rzeczywistości, rozwoju osobistego, zarządzania, sztucznej inteligencji, prawa, bezpieczeństwa, pedagogiki specjalnej		I IV kw. 2024-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
-------------------------------	---	--	----------------------------	----------------

System realizacji strategii	Opracowanie rocznego planu szkoleń i studiów podyplomowych, uwzględniającego różnorodne tematy i potrzeby szkoły, nauczycieli, rodziców i uczniów		IV kw. 2024-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
		identyfikacja potrzeb szkoleniowych. Przeprowadzenie kwestionariusza ankiety wśród grup docelowych. Przedłożenie analizy wyników badań przez dyrektorów placówek oświatowych do COE	Częstotliwość raz w roku – przypadająca na 30 dzień IV kw.	
		opracowanie rocznego harmonogramu szkoleń, uwzględniającego terminy, częstotliwość, czas trwania, cena	Częstotliwość raz w roku – przypadająca na 30 dzień IV kw.	
	Opracowanie rocznego planu szkoleń, uwzględniającego różnorodne aspekty dostępności, takie jak: dostępność cyfrowa, informacyjno-komunikacyjnej, architektonicznej	identyfikacja potrzeb szkoleniowych. Przeprowadzenie kwestionariusza ankiety wśród grup docelowych. Przedłożenie analizy wyników badań przez dyrektorów placówek oświatowych do COE	Częstotliwość raz w roku – przypadająca na 30 dzień IV kw.	COE, DPO
		opracowanie rocznego harmonogramu szkoleń, uwzględniającego terminy, częstotliwość, czas trwania, cena	Częstotliwość raz w roku – przypadająca na 30 dzień IV kw.	

	Wprowadzenie programów tutoringowych kształtujących kompetencje tutorskie u nauczycieli	identyfikacja potrzeb szkoleniowych z zakresu tutoringu wśród nauczycieli	I kw. 2027-III kw. 2030 Częstotliwość raz w roku – przypadająca na 30 dzień IV kw.	DPO
		zapoznanie się z dostępnymi na rynku kursami lub programami np. Szkoła Tutorów wśród instytucji edukacyjnych, organizacji oferujących kurs, program. Wskazanie konkretnej instytucji/organizacji spełniające wymagania	I kw. 2027	COE, DPO
		udział w kursie, certyfikacja	I kw. 2027-I kw.2028	
Cel operacyjny: V	Wprowadzenie programów/kursów mentoringowych, które wspierają nauczycieli w rozwoju ich umiejętności pedagogicznych i zawodowych, zapobiegających wypaleniu zawodowemu		IV kw. 2024-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
	Organizacja podstawowego kursu/programu mentora dla nauczycieli	identyfikacja potrzeb szkoleniowych z zakresu mentoringu wśród nauczycieli	I 2026-VI 2030 Częstotliwość raz w roku – przypadająca na 30 dzień IV kw.	DPO
		zapoznanie się z dostępnymi na rynku kursami lub programami wśród instytucji edukacyjnych, organizacji oferujących kurs, program. Wskazanie konkretnej instytucji/organizacji spełniające wymagania.	I kw. 2026	COE, DPO
		udział w kursie, certyfikacja	IV kw. 2024 III kw. 2030	COE, DPO

Odpowiedzialność za realizację zadania	Dyrektorzy placówek oświatowych (skr. DPO) Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach (skr. COE) Zespół ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym (skr. ZOSG) Urząd Gminy w Michałowicach (skr. UGM) Młodzieżowa Rada Gminy (skr. MR) Forum Samorządów Uczniowskich (skr. FSU)	
---	--	--

Cel strategiczny IV	ROZWÓJ KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEGO	Wskazanie działań	Termin realizacji	odpowiedzialność
Cel operacyjny: I	Uruchomienie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na terenie Gminy Michałowice		IV kw. 2024-III kw. 2030	DPO, ZOSG, PPPPK
System realizacji strategii	Organizacja prac nad uruchomieniem PPP		IV kw. 2024-III kw. 2030	COE, ZOSG
		Powołanie koordynatora działań w zakresie uruchomienia PPP	IV kw. 2024	
		Wybór odpowiedniej lokalizacji dla Poradni, dostępnej i dogodnej dla mieszkańców Gminy Michałowice	IV kw. 2024-I kw. 2025	
		Podjęcie współpracy z władzami Powiatu Krakowskiego w celu uzyskania niezbędnych zezwoleń na działalność Poradni	IV kw. 2024-III kw. 2030	

Cel operacyjny: II	Organizacja programów profilaktycznych i promocyjnych z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia. Wprowadzanie programów rozwojowych w zakresie podstaw psychologii edukacyjnej i wsparcia emocjonalnego dla uczniów, nauczycieli, kadry wpierającej edukację		IV kw. 2024-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG, NGO
	Opracowanie rocznego planu organizacji programów profilaktycznych i promocyjnych, uwzględniających różnorodne tematy i potrzeby nauczycieli, rodziców i uczniów z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia. Wprowadzanie programów rozwojowych w zakresie podstaw psychologii edukacyjnej i wsparcia emocjonalnego dla uczniów, nauczycieli, kadry wpierającej edukację	identyfikacja potrzeb i obszarów wymagających interwencji	Częstotliwość raz w roku – przypadająca na 30 dzień IV kw.	COE, DPO, ZOSG
		określenie długoterminowych i krótkoterminowych celów dotyczących poprawy zdrowia psychicznego i fizycznego w szkole	IV kw. każdego roku	
	Podjęcie współpracy z organizacjami non-profit z obszaru zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia	podjęcie współpracy z organizacjami non-profit	IV kw. 2024- III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG
		Organizacja bezpłatnych konsultacji/wykładów w formule online i w bezpośrednim kontakcie dla rodziców, nauczycieli i dzieci w tematyce zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia (o tematyce z opracowania rocznego planu)	IV kw. 2024- III kw. 2030	COE, NGO, ZOSG
	Promowanie zdrowia psychicznego i fizycznego wśród uczniów, rodziców i nauczycieli z wykorzystaniem „Newslettera Edukacyjnego”		III kw. 2025-III kw. 2030	COE, DPO, ZOSG, NGO

Odpowiedzialność za realizację zadań	Dyrektorzy placówek oświatowych (skr. DPO) Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach (skr. COE) Organizacje non-profit (skr. NGO) Zespół ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym (skr. ZOSG)	
---	---	--

9. Spis wykresów i tabel

Tabela 1. Analiza SWOT z obszaru edukacji w ocenie Gminy Michałowice.....	20
Tabela 2. Ewidencja przedszkoli niepublicznych w roku szkolnym 2023/2024.....	27
Tabela 3. Ewidencja żłobków niesamorządowych w roku szkolnym 2023/2024.....	28
Tabela 4. Liczba dzieci i uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwzględnieniem rodzajów niepełnosprawności w szkołach podstawowych oraz Przedszkolu Publicznym w gminie Michałowice latach 2020-2024.....	29
Tabela 5. Liczba dzieci i kwota stypendium za wyniki w nauce w szkołach podstawowych w Gminie Michałowice w latach 2019-2023.....	31
Wykres 1. Liczba dzieci i uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych oraz oddziałach przedszkolnych w latach 2019-2023.....	26
Wykres 2. Liczba zatrudnionych nauczycieli w łącznym wymiarze etatowym w szkołach podstawowych oraz w Przedszkolu Publicznym w Gminie Michałowice w latach 2019-2024.....	33
Wykres 3. Budżet przeznaczony na oświatę z uwzględnieniem placówek oświatowych w latach 2019-2023.....	34
Schemat 1. Cele strategiczne w zakresie rozwoju edukacji.....	37

Załącznik nr 1. Arkusz sprawozdawczy